

د هوپو کتابونه د ابتدایي سواد زده کړې نصاب د لومړني ښوونځي ښوونکو لپاره

۱ ټولګي - ۱ کتاب

د بزګر ښځه

لېکونکې: ادریس شاه

لېکونکې
آغلی ډاکټر ډینس نیسل
د هوپو کتابونه
د لومړنیو زده کړو ریسه

Published by
Hoopoe Books

Hoopoe Books is an imprint of
The Institute for the Study of Human Knowledge (ISHK)
A USA Educational Non-Profit Organization
د هوپو کتابو لخوا خپور شوی، د ISHK یوه برخه،
په متحده ایالاتو کې یو تعلیمي سازمان

For more information on Hoopoe Books, audio materials
and Teacher's Guides, please contact:
د هوپو کتابو معلوماتو، غږیزو موادو او ښوونکو لارښودونو لپاره د لاندې ادرسونو له
لارې په اړیکه کې شئ:

Hoopoe Books
548 Market St., #39187
San Francisco, CA 94104-5401 USA
www.hoopoebooks.com
برېښنالیک (Email): hoopoebooks@ishk.net

Copyright © 2017 The Institute for the Study of Human Knowledge
Text from *The Farmer's Wife* copyright © 2006 The Estate of Idries Shah
Illustrations from *The Farmer's Wife* copyright © 2006 Rose Mary Santiago

د چاپ حق © ۲۰۱۷ د بشري پوهې د مطالعې انستیتیوت
د بزگر ښځې متن © ۲۰۰۶ د ادریس شاه ملکیت
د بزگر ښځې انځورونه © ۲۰۰۶ روز میری سانتیاگو

لړ لیک د عنوانونو فهرست

۱	د هوپو د کتابونو د لړۍ پېژندنه
۱	د دې کیسې موخه
۲	دا لارښود څنگه له تاسې سره مرسته کولای شي
۳	په ټولګي کې د کیسو د کارولو لپاره درسي پلانونه د بزګر نښخه د کیسې درسي پلان
۴	لومړۍ ورځ: د کیسې لومړۍ لوستنه
۶	دوهمه ورځ: د کیسې دوهمه لوستنه
۷	درېیمه ورځ: د کیسې درېیمه لوستنه: د کلیدي نظرونو انعکاس
۹	د سواد د مهارتونو جوړول: لغتونه
۱۱	د لغتونو د نمونو مطالعه کول: د لغتونو نظم
۱۱	خلورمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده (وپیپانګه، د الفبا/ابڅې مطالعه)
۱۳	پنځمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده (وپیپانګه، د الفبا/ابڅې مطالعه)
۱۵	د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه
۱۵	د فکر کولو فعالیتونه (ترتیب کول، شمیرل، تطبیق)
۱۶	د الفبا/ابڅې مطالعه
۱۷	لغتونه
۱۸	د ژبې نمونې
۱۹	املا
۲۰	د خبرو برخې
۲۱	کښنه (رسم) او نکل کول
۲۲	د قصې بیا ویل لکه د قصه وپونکي په څیر
۲۳	د نندارې (تمثیل) په بڼه د کیسې وړاندې کول
۲۵	له کورنۍ سره د کیسې شریکول
۲۵	له کورونو د کیسو راټولول همدا راز په دې لارښود کې:
	د یو ساده کتاب د جوړولو لارښوونه
	د زده کوونکو د اجرا د ارزونې چارټ
	د ټولګي د اجرا د ارزونې چارټ

آغلی ډاکټر ډینس نیسل، د بشري پوهې د مطالعې انستیتیوت د لومړنیو زده کړو ریسه او د اغیزمن تعلیم لپاره د ملي ښاري اتحادیې همکاره ده. هغه د اغیزمن تدریس په اړه ورکشاپونه او سیمینارونه ترسره کوي او د ښوونکو لپاره د څو میتودونو کتابونو او د سواد زده کړې په اړه مقالو لیکواله ده. هغې د ښوونې او روزنې په اړه د کتاب بیدار ځوان ذهنونو مدیره هم ده چې د مالور (Malor) کتابونو لخوا خپور شوی.

کله چې تاسې ته کتاب ورسېد...

دلته په دې لارښود کې ډېر مهم فعالیتونه دي چې تاسې یې یوازې په کتاب کې تر سره کولای شئ.

کله چې دا کتاب ټولګي ته د چمتو کېدو لپاره ولولئ، تاسې هغه فعالیتونه غوره کړئ کوم چې تاسې یې ستاسې سره د شته موادو په وسیله تر سره کولای شئ.

د هوپو د کتابونو د سلسلې پېژندنه

دغه کیسې له پېړیو پېړیو راهیسې په افغانستان او منځنۍ آسیا کې د خلکو پر ژبو دي. بنایي تاسې، یا ستاسې د کورنۍ کوم غړي به، له یوې یا دوو دغه ډول کیسو سره له وړاندې بلد یاست. دا کیسې یوازې د تفریح لپاره نه دي، بلکې داسې کښل (طرحه) شوي چې له مور تاسې سره د خپلو ځانونو او خپلې نړۍ په پېژندلو کې مرسته کوي. کله چې ښوونځي کم وي، له نکلونو څخه د زده کړې د وسیلې په توګه کار اخلو.

د هوپو ډیرې کیسې د ادریس شاه لخوا بیاوېل شوي چې د پغمان څخه راغلي و او د خپل ژوند ۳۰ کاله یې د لویانو او ماشومانو دواړو لپاره د دودېرو کیسو په راټولولو، غوره کولو او ژباړلو کې تیر کړل. هغه د دې هوپو کتاب لیکوال دی. دغه کیسې اوس په ټوله نړۍ کې خلک لولي او خوښوي یې.

ماشومان له دې کیسو څخه د خپلې پوهې د کچې او وس مطابق ګټه اخلي. بنایي ماشوم په سر کې د کیسې له یوازې یوې څپرې یا پښې سره بلد شي، او بنایي تر ټولو څرګنده معنا یې درک کړای شي، خو له هر ځل لوستلو سره ترې نور څه زده کوي، او ورو ورو ورڅخه نورې معناګانې، نظریې او بصیرتونه لاس ته راوړي.

د دې کیسو په تکراري اورېدلو ماشومان له خپل ژوند سره بلدتیا زده کوي، او په بېلابېلو حالاتو کې د خلکو د سوچ او غبرګون په اړه فکر کولو ته مجبورېږي. دغه نکلونه له ماشومانو سره د سوچ او کار د اغېزمنو او نااغېزمنو بڼو او طریقو ترمنځ په توپیر کولو کې مرسته کوي. دغه کیسې ماشومانو ته په ځان باور، پر غیرمنطقي وېرو (ډارونو) د برلاسي وړتیا، او د تاوتریخوالي یزې (متشده) مقابلي پر ځای د سوله ییز تفاهم خپلولو د لارو چارو پر شمول نورې ډېرې غوره بېلګې وړښيي.

د دې کیسو موخه

تاسې به په ټولګیو کې د هوپو د کیسو په کارولو سره ګڼې لاسته راوړنې ولرئ. تاسې به:

- زده کوونکي وهڅوی چې د افغانستان د شتمن کلتور په قدر پوه او خوند ترې واخلي کوم چې یو نسل نه بل نسل ته پاتې دي.
- ماشومان دې ته وهڅوی چې د افغانستان د نکلونو، چې له پښتونو (نسلونو) راهیسې د خلکو پر ژبو دي، قدر وکړي، او خوند ترې واخلي.
- د کیسې ژبني جوړښتونه او کلمې داسې وکاروی چې له ماشومانو سره به د ژبې په خبرو او لیکلو دواړو په اغېزمنه کارونه کې مرسته وکړي.
- ماشومانو ته د دې فرصت ور کړئ چې د کیسې د مطالبو په اړه داسې فکر وکړي چې د هغوی د ژوند په بډاینه کې ورسره مرسته وکړي.
- د خپلو زده کوونکو سره د دې ادبي اثارو په لوستلو سره خپلې اړیکې پیاوړې کړئ.
- ماشومانو ته داسې لارې وروښایاست چې کیسې له خپلو کورنیو سره ګډې کړي.
- زده کوونکي به پخپله قصه ویونکي شي، او د افغانستان د قصې ویلو دود به بیا راژوندی کړي.

دا لارښود څنگه له تاسې سره مرسته کولای شي

ویل، لوستل، لیکل او فکر کول ټول یو د بل سره تړلي دي. د دې لپاره چې زده کوونکي ښه لوستونکي او لیکوال شي، دوی باید په څلورو برخو کې خپل ظرفیتونو ته وده ورکړي.

پداسې حال کې چې د زده کړې په ځینو برخو کې د حفظ کولو لپاره ځای شته، کله چې زده کوونکي د حفظ کولو نه د معلوماتو لپاره کار اخلي، دوی ډیرې وختونه د هغه څه په اړه فکر کولو یا پروسس کولو فرصت نه ترلاسه کوي چې دوی یې حفظ کوي. زده کوونکو ته د وړاندوینې او پوښتنې کولو او پوښتنو ته د ځواب ویلو ښوونه چې هیڅ یو سم ځواب نلري د دوی سره د لوړې کچې فکر کولو مهارتونو لکه انتقادي، منطقي، تحلیلي، احتمالي او تحلیلي فکر رامینځته کولو کې مرسته کوي. د زده کوونکو هڅول چې د کیسې په اړه بحث وکړي خپل فکر څرګند کړي د دوی فکر هڅوي او د اوریدلو او خبرو کولو مهارتونو ته وده ورکولو کې مرسته کوي چې د دوی لوستل او لیکل به ډیر اغیزمن کړي. ژوندی بحثونه هم خوندور دي او په زده کوونکو کې د زده کړې مینه رامینځته کوي.

دا قصې د پیړیو لرغونتوب لري چې له یو کس نه بل کس ته له نسلونو په ټول افغانستان کې تکرار شوي دي. په دې طریقه، د پوهې او تکرار له لارې، د دوی تازه بصیرت هڅول کېږي او د خلکو په وړاندې فکر کولو کې یې انعطاف رامنځ ته کېږي. د دې پخوانیو قصو په ویلو او زموږ د قصې ویلو غني دود د درلودلو له کبله به مور ټول مستفید شو.

دا لارښود، د هوپو د کیسو د لړۍ د یوې کیسې د صنفی استعمال لپاره تاسې ته ګام په ګام درسي پلانونه درکوي. که لاندې ټکي په پام کې وساتئ نو زده کوونکي به له دې کیسو څخه ډېر څه ترلاسه کړي:

• د دې لپاره چې زده کوونکي له کیسې سره بلد شي، او پخپله د کیسې تر لوستلو وړاندې د هغې پر معناګانو پوه شي، هغوی باید دا کیسې خو څو ځله واورې. دا لارښود به زده کوونکیو ته د کیسې د لوستلو، بیا پر هغوی د کیسې د لوستلو، او بالاخره، د زده کوونکیو ترمنځ په خپلو کې د کیسو د لوستلو په اړه ځینو مهمو ټکیو ته ستاسې پام ور واړوي.

• زده کوونکي به هله په دې کیسه ښه پوه شي، او ذهن ته به یې وسپاري چې له تاسې او خپلو نورو ټولګیوالو سره پرې بحث وکړي، او د کیسې پېښو ته له خپلو تجربو سره تړاو ورکړي. دا لارښود به په بحث کې د زده کوونکیو د رابښکېلولو (شاملولو) د لارو چارو په اړه مشورې درکړي، چې زده کوونکي په خپل تعبیر هغه معناګانې بیان کړای شي چې کیسې یې د دوی لپاره لري.

• زده کوونکي به هغه وخت له کیسو ښه خوند واخیستلای شي چې په زړه پورې توګه د کیسو پېښو ته غبرګون وښيي، لکه دا چې د کیسې صحنې رسم کړي، کیسه بل چا ته ووايي، د کیسې صحنې تمثیل کړي، او د کیسې په اړه لیکنې وکړي. دا لارښود به د هغو خوندورو فعالیتونو د اجرا په اړه، چې له کیسې سره تړاو لري، معلومات درکړي.

• زده کوونکي له دې کیسو څخه بېلابېل لوستنیز او ژبني مهارتونه زده کوي، چې له هغوی سره د هغوی د سواد په لوړاوي کې مرسته کوي. دا لارښود به د لوستنیزو او لیکنیزو مهارتونو د ښوونې په اړه معلومات درکړي. ځینې فعالیتونه له نورو څخه ډیر پرمختللي دي. تاسې هغه فعالیتونه غوره کولای شئ کوم چې ستاسې د زده کوونکو لپاره ډیر مناسب وي.

• که شاګردان هغه څه چې زده کوي، له خپلو کورنیو سره شریک کړي، نو له کیسې به لا ډېر خوند واخلي. دا لارښود به د ماشومانو لخوا له کورنیو سره د زده کړو او کیسو د شریکولو لارې چارې در وښيي.

په ټولګي کې د کيسو د کارولو لپاره درسي پلانونه

لاندني ګام په ګام وېشلي درسي پلانونه د ورځو پر اساس تنظيم شوي، داسې چې "لومړۍ ورځ" يې هماغه ورځ وي چې کيسه صنف ته ور پېژنئ. تاسې بايد، که ممکنه وي، د اړوند درسي پلان ټول ګامونه، پر اړونده ورځ په صنف کې پلي کړئ. دا به غوره وي چې پلانونه په ترتيب پلي کړئ (لومړۍ ورځ، دوهمه ورځ، درېيمه ورځ او...)، خو لازمه نه ده چې هره ورځ د کتاب له مخې کار وکړئ. د مثال په توګه، د دوهمې ورځې پلان بنايي تر لومړۍ ورځې يوه ورځ وروسته وکاروئ، او بنايي يوه يا دوه ورځې وروسته يې وکاروئ.

د لومړيو دوو ورځو لپاره، تاسو به د خپلو زده کونکو سره د کيسې په لوستلو او بحث کولو تمرکز وکړئ چې د دوی پوهه وده وکړي او لغتونه جوړ کړي. په ۳، ۴ او ۵ ورځو کې، تاسو به د سواد زده کړې د نورو مهارتونو د پراختيا لپاره کتاب وکاروئ. په دې وروستيو دريو ورځو کې دوه يا درې فعاليتونه په درسي پلان کې ورکړل شوي دي. تاسو کولی شئ نور فعاليتونه هم وټاکئ، په دې پورې اړه لري چې ستاسو زده کونکي څه ته اړتيا لري او تاسو فکر کوئ چې دوی به يې خوښ کړي. د درسي پلانونو څخه سمدلاسه وروسته، د فعاليتونو د غوره کولو لپاره د سواد زده کړې اضافي فعاليتونه وګورئ.

دلته فعاليتونه کولی شي او بايد په مکرر ډول وکارول شي ځکه چې زده کونکي د خپلو مهارتونو د پراختيا لپاره وخت او تمرين ته اړتيا لري. که تاسو يې وهڅوئ دوی به ښه زده کړي، زده کړه به زړه پورې کړئ، او د زده کړې پروسې د يوې برخې په توګه د دوی تېروتنې ومنې. همدارنګه، ځکه چې ماشومان په مختلفو سويو زده کوي، ځينې به د نورو په پرتله ډير وخت ته اړتيا ولري ترڅو خپل مهارتونه ته وده ورکړي، او دا په بشپړه توګه سم دي.

که چيرې يو زده کونکی ناسم ځواب ورکړي، نو دا به غوره نه وي چې مايوسي يا غوسه څرګنده کړئ ځکه چې د غوسې څرګندول به زده کونکي مايوسه کړي، او مايوسي په زده کړه کې مداخله کوي. پرځای يې، په زړه پورې او د منلو وړ ډول وواياست: دا يوه ښه هڅه ده. ايا بل څوک به هڅه وکړي؟ که يو زده کونکی داسې ځواب ورکړي چې غلط نه وي مګر غير متوقع وي، ووايه: دا يو په زړه پورې نظر دی! مور ته د هغه څه په اړه نور وواياست چې تاسو فکر کوئ. دا ډيره مهمه ده چې زده کونکي احساس کړي چې دوی د زده کونکو په توګه ارزښت لري. کله چې تاسو ښه او د منلو وړ ياست، زده کونکي به ډيره هڅه وکړي چې ښه زده کړي.

تاسو ممکن د هر درس لپاره د چمتو کولو لپاره يو څه شيان ولرئ. يوه يا دوه ورځې مخکې له دې چې تاسو درس ورکړئ، پلان ته پام وکړئ ترڅو ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو په مرحلو پوهيږئ او د لوست لپاره چمتووالی لاندې وړانديزونه ولولئ ترڅو معلومه کړئ چې تاسو کوم تياري ته اړتيا لرئ.

د ځينې فعاليتونه لپاره د اضافي کاغذ او ليکلو وسايلو کارولو غوښتنه وکړئ که نه وي، تاسو کولی شئ د نورو سطحو او تجهيزاتو څخه کار واخلي. د مثال په توګه، زده کونکي کولی شي په شګو يا خټو کې د قوي لرګيو سره رسم وکاري. که تاسو په ټولګي کې د تباشير تختې لپاره کافي ځای نلرئ، تاسو کولی شئ په ديوال باندې په خټو يا کوم و نورو موادو سره وليکئ چې وروسته مينځل کيدی يا پاکېدای شي.

اندازه کول او ارزونه

د ښوونکي په توګه، تاسو غواړئ د هغه څه چې تاسو درس ورکوئ د خپلو زده کونکو پرمختګ قضاوت او ارزونه وکړئ. د دې کولو په اړه د مرستې لپاره په درسونو کې او د لارښود په پای کې وړانديزونه وګورئ. د کتاب په پای کې به تاسو د انفرادي ارزونې لپاره يوه فورمه او د ټولګي د ارزونې لپاره بله فورمه ومومئ. دا د مختلفو فعاليتونو په اړه د زده کونکو فعاليت ارزولو لپاره کارول کيدی شي چې تاسو د زده کونکو سره ترسره کوئ.

درسی پلان د بزگر بنځه

کوو، د ځان او نورو په اړه څه زده کولای شو. د دې کیسې گڼې نسخې موجودې دي. د دې نسخې لیکوال ادریس شاه دی. هغه د پغمان ولسوالۍ یو پوه سړی وو. هغه په خپل ژوند کې، د لویانو او وروکیو (کوچنیانو یا ماشومانو) لپاره گڼ کتابونه لیکلي.

اوس زه تاسې ته کیسه لولم. ښه غور ونیسئ، او زما له لوستلو سره یوځای انځورونو ته هم گورئ. زه به کله کله وقفه کوم، او له تاسې به پوښتنه کوم چې تاسې څه فکر کوئ وړاندې به څه وشي!

ښایي تاسې په ډاډه توگه ونه پوهېږئ چې وړاندې به څه کېږي، خو تاسې کولای شئ د کیسې اورېدلې برخې ته په کتنې سره یوڅه وانگېرئ (له ځانه یوڅه وواياست). ښه غور ونیسئ، چې بیا وروسته د پاتې کیسې په اړه ښې انگېرني وکړای شئ!

کله چې لوستنه پای ته ورسوم، انځورونه به بیا در ونښم، او تاسې به راته وواياست چې له کیسې موڅه په یاد پاتې شول.

اوس راځئ چې د کیسې ویل پیل کړو...

۲. کتاب پرانیږي، او مخ یې زده کوونکیو ته ور واړوی، ترڅو د لوست د دایرې ټول زده کوونکي ستاسې له لوستلو سره یوځای پر پانو باندې انځورونه ولیدلای شي. کیسه ورو ورو او په وزم او ادا لولئ، او د پانې تر اړولو وړاندې لږه وقفه کوئ، چې زده کوونکیو ته د اورېدلې برخې په اړه د فکر کولو، او انځورونو د لیدلو فرصت ورکړئ. کولای شئ په ټولګي کې وگرځئ را وگرځئ، چې شاگردانو ته له نیردې څخه د انځورونو لیدلو فرصت ورکړئ.

۳. هرځل چې له زده کوونکیو څخه د وړاندوینو د اورېدلو لپاره وقفه کوئ نو لاندې پوښتنې وکړئ:

څه فکر کوئ چې په کیسه کې به وړاندې څه وشي؟
ولې فکر کوئ داسې به وشي؟ د کیسې کومه برخه به دې دلالت کوي چې داسې به وشي؟

لومړۍ ورځ: د کیسې لومړۍ لوستنه

دا لوست باید پر لپسې ۳۰ تر ۴۰ دقیقې وخت واخلي.

د درس لپاره تیاری

• صنف ته تر راتګ وړاندې، له ځان سره په لور غږ د کیسې لوستنه تمرین کړئ، چې وروسته بیا په کیسه پوهېدلې یاست، او په صنف کې یې روانه ولوستلای شئ.

• کیسه په ځانګړي وزم او ادا ولولئ! کوښښ وکړئ چې د مختلفو کرکټرونو لپاره مختلف آوازونه استعمال کړئ. کله چې کیسه په ښه طریقه لولئ نو په حقیقت کې زده کوونکیو ته دا ښایست چې کیسه بیا په خپل وار ځنګه ولولي.

• د کیسې تر لوستلو وړاندې، په کیسه کې درې یا څلور داسې ځایونه په ښه کړئ چې هلته وقفه وکړئ، او شاگردانو ته د دې فرصت ورکړئ چې د کیسې د راتلونکیو پېښو وړاندوینه (پیشبیني) وکړي. له زده کوونکیو د داسې وړاندوینو غوښتنه (په داسې حال کې چې نه پوهېږي چې وړاندې به څه کېږي)، د هغوی د سوچ کولو د وړتیا د لوړاوي یوه ډېره ښه لاره ده. دغه راز، دا چاره د هغوی د کیسې اورېدنې هدف روښانه کوي. د هغوی هدف دا دی چې پوه شي چې آیا وړاندوینې یې سمې دي، او که ناسمې! د کیسې په منځ کې د وقفې لپاره ښه ځای هماغه دی چې هلته د راتلونکې پېښې په اړه تلوسه (اضطراب) موجود وي.

د کیسې د لومړۍ لوستنې کړنې (فعالیتونه)

۱. کتاب داسې پورته ونیسئ چې شاگردان یې پوښ ولیدلای شي. د دې لپاره چې شاگردان د کتاب پوښ له نیردې ولیدلای شي، کولای شئ د شاگردانو ترمنځ تګ راتګ وکړئ. د کتاب له ښودلو سره یوځای، کتاب ور وپېژنئ، او د کیسې او لیکوال په اړه یې لږ څه معلومات ورکړئ. داسې څه وواياست:

دا کیسه له کلونو کلونو راهیسې په افغانستان کې ویل شوې ده. ځینې خلک ورته "ښوونیزه کیسه" وايي، ځکه چې تاسې د دې کیسې په لوستلو، او د هغې په اړه په فکر کولو سره، چې مور یې دلته

هماغه برخه په خپلو الفاظو ورياده کړئ، او ياهماغه برخه له سره ورته ولولئ.

۷. د کيسې په ښه اورېدا، او د کيسې د ډېرې برخې په ياد ساتلو د شاگردانو ستاينه کوي. هغوی ته وواياست چې دا کيسه به په دې نېردي ورځو کې يوځل بيا هم سره ولولئ او بحث به ورباندي وکړئ.

۸. د وروستي فعاليت په توگه، هر زده کونکي ته يو کتاب ورکړئ، يا د څو زده کونکي سره يوه کاپي شريکه کړئ. له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې پر کتاب له سره تېر شي، انځورونو ته يې دقيق وگوري، او په انځورونو کې د موجودو حيواناتو او څيزونو نومونه واخلي. د مثال په ډول، د کتاب په لومړيو دوو مخونو کې به زده کوونکي د ښځې جامې، پورني او بوټان او همدا راز ورپخې، واښه، په ونه او ټوگرۍ کې منې او نور شيان وويني.

له زده کوونکو کتابونه راټول کړئ او تر هغې يې وساتئ چې د ټولگي ټول فعاليتونه پای ته ورسېږي. زده کوونکو ته وواياست چې د ټولو درسونو د پای ته رسيدو وروسته به دوی ته خپل کتابونه بيرته ورکړل شي.

د لومړۍ ورځې لپاره د فعاليت ارزونه: وړاندوينې کول

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولگي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: هغه زده کوونکي چې وړاندوينه نه شي کولای، کله چې د وړاندوينې غوښتنه ترې وشي، او يا داسې وړاندوينې وکړي چې د موجودو معلوماتو سره هيڅ منطقي ارتباط و نه لري.

کچه ۲: هغه زده کوونکي چې د يو منطقي تسلسل په نتيجه کې د موجودو معلوماتو په بنا د وړاندوينې توان لري، او د خپلې وړاندوينې د تقويه کولو لپاره دليل وړاندې کوي. زده کوونکي شايد او يا شايد هم نه کله چې لولي وړاندوينه په ياد و نه لري او هغه نوي معلومات چې د وړاندوينې پورې ارتباط لري و نه پېژني.

کچه ۳: هغه زده کوونکي چې د يو منطقي تسلسل په نتيجه کې د موجودو معلوماتو په بنا د وړاندوينې توان لري، او د خپلې وړاندوينې د تقويه کولو لپاره دليل وړاندې کوي، نوي معلومات چې د وړاندوينې پورې ارتباط لري پېژني، او وړاندوينې همغسې ساتي يا يې عياروي.

کچه ۴: هغه زده کوونکي چې ډېر ځي دي او په قصه کې موجود معلومات د وړاندوينې د جوړولو او توضيح لپاره استعمالوي او د وروستيو معلوماتو په وسيله خپله وړاندوينه همغسې ساتي او يا يې عياروي.

د مثال په ډول، په پيل کې کله چې منډه لومړی په سوري کې وليږي، له زده کوونکو پوښتنه وکړئ: تاسې څه فکر کوئ، چې وروسته به څه وشي؟ د بزگر ښځه به څه وکړي چې منډه راواخلي؟ کله چې زده کوونکو د هغوی نظر څرگند کړ، پوښتنه وکړئ: تاسې ولې داسې فکر کوئ؟

زده کوونکيو ته وواياست چې د ټولو وړاندوينې سمې دي، ځکه چې هغوی ښه فکر کړي، او دا چې د راتلونکيو پېښو په اړه د هغوی د وړاندوينو اختلاف پر ځای خبره ده. له بېلابېلو زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې وړاندوينې وکړي. کله چې يو زده کوونکی يو نظر وړاندې کوي، نو له نورو زده کوونکيو پوښتنه وکړئ چې آيا دا نظر سم دی، او که ناسم، او له هغوی څخه دليل هم وغواړئ. زده کوونکي د بحث لپاره د نظرياتو وړاندې کولو ته وهڅوئ. د دې لپاره چې گڼو زده کوونکيو ته د وړاندوينو فرصت ورکړئ، او ټولگيوال ښه بحث وکړای شي، خبرو اترو ته کافي وخت ورکړئ. او بيا د راتلونکيو تم-ټکيو(وقفه ځايونو) پر لور لوست ته دوام ورکړئ.

۴. د بزگر ښځه په وار وار همدا خبره کوي لکه څنگه چې هغه د يو کرکټر سره بل وروسته اړيکه لري. "څه سپين سترگي ----- ده!" د دې لپاره چې زده کونکي په فعاله توگه ښکيل پاتې شي، دوی وهڅوئ چې دا ټکي له تاسو سره تکرار کړي ځکه چې دوی نمونې ته حې.

۵. کله چې کيسه پای ته ورسوئ، زده کوونکيو ته د اورېدلو او د پېښو د وړاندوينو شاباسی ورکړئ او هغوی ته وواياست چې اوس بايد هغوی د کيسې بياکتنه وکړي. کتاب بيا پرانيږئ، کيسه پيل کړئ، او لوړ يې ونيسئ چې زده کوونکي يې انځورونه وليدلای شي. له زده کوونکيو څخه غوښتنه وکړئ چې هغو لومړنيو انځورونو ته وگوري، او ور په ياد کړي چې د کيسې په پيل پيل کې څه شوي وو. زده کوونکيو ته د کيسې د ور په زړه کولو لپاره لاندې پوښتنې وکاروئ:

دلته ښودل شوي څېرې څوک دي؟

د کيسې په دې برخه کې څه کېږي؟

۶. بيا د کتاب وړاندې مخونه را وړوئ او همدغه پوښتنې تکرار کړئ. په همدې توگه، چې له زده کوونکيو غوښتنه کوئ انځورونو ته په کتنه تېره کيسه ورپه زړه کړئ، کيسې ته دوام ورکړئ. هرځل له يوه نوي زده کوونکي څخه پوښتنه کوئ، چې هر زده کوونکی د خبرو وار ترلاسه کړي. که له زده کوونکيو څخه د کيسې ځينې برخې هېرې وي، نو د کيسې

دوهمه ورځ: د کيسې دوهمه لوستنه

دلته د کيسې د دوهم ځل لوستلو لپاره ځينې وړاندیزونه دي. دا لړ کړنې بايد پرلپسې ۳۰ تر ۴۰ دقيقې وخت ونيسي.

د درس لپاره تياری

• د کيسې د بيا لوستلو تمرين وکړئ چې دا ځل يې په په ښه ډول ولولئ.

• د پنځم ګام د تياری لپاره کولای شئ په پيل کې زده کوونکي په درې کسيزو ډلو ووېشئ، چې ستاسې د لارښوونو پر مهال زده کوونکي وپوهېږي چې له چا سره خبرې وکړي. له هغوی غوښتنه وکړئ چې له نيردې ناستو شاگردانو سره درې کسيزې ډلې جوړې کړي.

د کيسې د دوهمې لوستنې کړنې (فعالیتونه)

۱. کتاب لوړ ونیسئ، او له زده کوونکيو د کيسې د سرليک، ليکوال، او د ليکوال د لاسته راوړنو په اړه پوښتنې وکړئ.

زده کوونکيو ته ووايست چې بيا هم په بشپړه توجه غور ونيسي، ځکه چې، د کيسې له ختمېدا وروسته به بيا هم له هغوی څخه انځورونو ته په کتنې، د کيسې د وربادولو غوښتنه کوئ، او هم به ترې دا پوښتنه کوئ چې د کيسې کومه برخه د هغوی لپاره تر ټولو مهمه وه. هغوی ته ووايست چې دا ځل به د هغوی ډېرو داسې ځايونو ته ور پام شي، چې د لومړۍ لوستنې پر مهال يې نه وو ور پام شوی.

۲. د لومړۍ ورځې په څېر، د انځورونو له ښودلو سره يوځای، کيسه سرتريايه ولولئ. کيسه ورو ولولئ چې زده کوونکي کيسه سمه تعقيب کړای شي، او بلې برخې ته د اوښتلو پر مهال د پېښو په اړه د فکر کولو فرصت ولري. يوځل بيا زده کوونکي وهڅوئ چې تاسو سره غږ وکړي کله چې د بزګر ميرمن خپله عجبه ټکراروي. ("څه سپين سترګې ده!")

۳. کله چې لوستنه پای ته ورسوئ، بېرته د کتاب لومړنۍ پاڼې پرانيږئ، او داسې يې ونیسئ، چې زده کوونکي يې انځورونه وليدلای شي. د لاندې پوښتنو مطرح کولو له لارې، له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ

چې لومړيو انځورونو ته وګوري، او هغه څه ور په زړه کړي چې د کيسې په سر کې واقع شوي وو:

دلته ښودل شوې څېرې څوک دي؟

د کيسې په دې برخه کې څه کېږي؟

په څه چې مور پوهيږو هغه دا دي چې کيسه مور ته مستقيم څه نه وائي؟

لومړۍ دوه پوښتنې د لفظي پوهې غوښتنه کوي، لکه مڼه په سوري کې ولوبېده او ښځه له مرغۍ څخه د مرستې غوښتنه کوي. دريمه پوښتنه د استدلالونو غوښتنه کوي - د هغه شیانو درک کول چې معنی لري خو په ځانګړي ډول نه دي ويل شوي. د مثال په توګه، مور کولی شو دا اټکل وکړو چې ښځه هغه وخت خپه کېږي کله چې حيوانات هغه څه نه کوي لکه څنګه چې هغه وايي.

۴. بيا وړاندې دوو پاڼو ته ولاړ شئ، او همدغه پوښتنې بيا تکرار کړئ. په همدې طريقه دوام ورکړئ، چې زده کوونکي د هرې پاڼې انځورونو ته په کتلو، زړې پېښې ور په زړه کړي. ښايي دا ځل زده کوونکيو په کيسه کې نور څه موندلي وي، او ښايي د کيسې د پېښو د ور په زړه کولو پر مهال د ويلو لپاره ډېر څه ولري. هر ځل له يوه نوي زده کوونکي څخه پوښتنه کوئ، چې په دې توګه، ډېرو زده کوونکيو ته د خبرو وار ورسېږي. که له زده کوونکيو څخه د کيسې کومه برخه هېره وي، نو د کيسې هماغه برخه په خپلو الفاظو کې ورته ووايست، او يا هماغه برخه ورته ولولئ.

۵. کله چې مو ټول کتاب په همدې طريقه ولوست، او پر انځورونو، او پېښو مو بحث وکړ، کتاب بند کړئ، او شاگردانو ته ووايست چې:

په دې کيسه کې ګڼ شمېر په زړه پورې څېرې دي. ځينې يې ښايي داسې څوک در په زړه کړي چې پېژنئ يې، او د کيسې پېښې ښايي داسې پېښې در يادې کړي چې تاسې نه در پېښې شوي دي. تاسې هر يوه د کيسې د اوربندنې پر مهال، د يوه جلا شي په اړه فکر کاوه. اوس زه له تاسې څخه غوښتنه کوم چې د لاندې پوښتنو په اړه فکر وکړئ:

د کيسې کومه برخه ستاسې لپاره تر ټولو مهمه وه؟
دغې برخې ستاسې لپاره ولې ځانګړې اهميت درلود؟
د ځواب په اړه يوه شېبه فکر وکړئ، او بيا به زه له تاسې

او هغه ته يې اشاره وکړې کله چې زده کوونکي غوري ترڅو دوی شفاهي کلمه د هغې د ليکلې بڼې سره شریک کړي. که امکان ولري، په دریمه ورځ د کارولو لپاره په تخته کې ټکي پرېږدئ.

وغواړم چې خپل ځوابونه لومړی خپل یوه ملګري ته ووايستم. بیا به زه له یو څوکسانو وغواړم چې ټول ټولګي ته ووايي چې څه ورته تر ټولو مهم برېښېدل.

د دې پوښتنو ځوابونه به توپیر ولري او یو څه غیر منطقي فکر به پکې شامل وي ځکه چې دوی د کیسې او خپل ژوند تر مینځ اړیکې رامینځته کوي. زده کوونکي به بېلابېل ځوابونه ورکړي، ځکه چې هره کیسه مهمې برخې درلودلای شي، او اورېدونکي به، د وګړیو په توګه، د تر ټولو مهمې برخې په اړه مختلف نظریات ولري. د مثال په توګه، ځینې زده کوونکي ښايي فکر وکړي، چې مرغۍ ته د ښځې لومړني امر ښايي د کیسې تر ټولو مهمه برخه وي، ځکه چې دا د نورو کارونو پیلامه ده. ځینې نور ښايي مهمه شېبه هغه وګڼي کله چې مرغۍ غوا په مسوکه وهي، ځکه چې دا بیرته د راکړځیدو نقطه ده. ځینې نور زده کوونکي ښايي د باد راتول د کیسې مهمه برخه وګڼي، ځکه چې همدا قصه اخر ته رسوي. په دې کې غلط ځواب نشته. د شاګردانو انتخاب د هغوی د نظریاتو پر سر د بحث په اندازه مهم نه دی.

۲. زده کوونکيو ته د فکر کولو لپاره یوه یا دوه دقیقې وخت ورکړئ، او بیا یې په درې کسيزه ډلو ووېشئ، چې له یو بل سره د کیسې د تر ټولو مهمې برخې په اړه خبرې وکړي. ښايي تاسې د شاګردانو په منځ کې وګرځئ، او د هغوی خپل منځي خبرې اترې واورئ. تاسې د هغوی نظریاتو ته د ځواب ویلو اړتیا نه لرئ، یوازې سر خوځول مو کافي دي.

۷. بیا، له څو تنو زده کوونکيو څخه وغواړئ چې ټول ټولګي ته د هغه څه په اړه خبرې وکړي چې د دوی لپاره په کیسه کې تر ټولو مهم برېښي. هغوی دې ته وهڅوئ چې یو د بل خبرې په غور واورې، ترڅو معلومه کړي چې د کیسې څومره بېلابېلې برخې مهمې ګڼل کېږي.

۸. د زده کوونکيو ستاینه وکړئ (شاباسی ورته ووايستم) چې ښه غور یې نیولی وو، د کیسې ډېرې برخې یې ور په زړه شوې او د مهمو برخو په اړه یې ښه فکر وکړ. هغوی ته ووايستم، چې تاسې به په نږدې راتلونکي کې بیا هم کیسه په ګډه سره ولولئ، او بحث به پرې وکړئ.

۹. زده کوونکو ته بلنه ورکړئ چې یوځل بیا کتاب ته لاړشئ او هغه شیانو ته نوم ورکړئ چې په انځورونو کې انځور شوي، لکه څنګه چې تاسو یوه ورځ مخکې وکړل (ورځ ۱، ۸ کام). دا ځل، هغه څه ولیکئ چې زده کوونکي یې په تخته کې نوموي ترڅو دوی وکولی شي څرګند شوي ټکي وګوري. وروسته له دې چې تاسو په لیست کې ۵-۱۰ کلمې ولرئ، هر یو یې ووايستم

د دویمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه:

یادول او نتیجه گیری

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: هغه زده کوونکي چې د قصې ډیرې برخې یې نه وي په یاد او د نتیجه گیری لپاره ښه دلایل نه شي ویلي، د قصې اصلي برخې یې بل قسم تعبیر کړي وي، او ان د ښوونکي په ملاتړ هم خپلې نتیجه گیری ته دلایل نه شي وړاندې کولای.

کچه ۲: هغه زده کوونکي چې د قصې یو څه برخې یې په یاد وي او کولای شي چې څه ساده نتیجه گیری وکړي، کیدای شي یو څه ګډه وډه یا مبهمه وي یا کیدای شي یو څه د متن د منطقي ملاتړ (حمایې) څخه لرې وي.

کچه ۳: هغه زده کوونکي چې قصه یې په یاد وي او کولای شي چې ساده نتیجه گیری وکړي، او د هغې لپاره کافي دلایل هم وړاندې کړي، خو یو څه عمومي وي.

کچه ۴: هغه زده کوونکي چې قصه یې زده وي او موضوع ته نږدې نتیجه گیری وکړي، کیدای شي څه مشکلات ولري. موثر دلایل وړاندې کړي او همیشه د موضوع په باره کې مشخص وي.

دریمه ورځ: د کیسې دریمه لوستنه

دلته د دریم ځل کیسې لوستلو لپاره ځینې وړاندیزونه دي. د لږ کړنې باید پرلپسې ۳۰ تر ۴۰ دقیقې وخت ونیسي.

د درس لپاره تیاری

• تاسو ممکن د کیسې لوستلو تمرین وکړئ.
• پریکړه وکړئ چې تاسو به د کیسې په لوستلو کې چیرته ودرېږئ ترڅو له زده کوونکو څخه وپوښتنئ چې په راتلونکې پاڼه کې څه پېښېږي. (دوهمه مرحله وګورئ.)

• د ۴ مرحلې چمتو کولو لپاره، تاسو کولی شئ زده کوونکي د درس په پیل کې په دريو ګروپونو یا جوړه جوړه کړئ ترڅو پوه شي چې دوی به له چا سره خبرې وکړي کله چې تاسو ورته لارښوونه وکړئ. یوځل بیا له

د پېښو تسلسل يې په ذهن کې پاتې دی. د زده کوونکيو ځواب چې هرڅه وي، تاسې بايد وواياست چې:

راځئ غور وکړئ چې وړاندې همدا سې پېښې او که نه!

بيا وړاندې دوو پاڼو ته ولاړ شئ، او متن يې ولولئ.

د ځينو زده کوونکيو به کيسه ښه په ياد وي، او سم ځواب به ورکړای شي. ځينې نور به داسې نه وي. که د زده کوونکيو کوم ځای هېر وي، او ناسم ځواب ورکړي نو ورته وواياست چې:

که مواوس څه په ياد نه وي، هېڅ پروا نه کوي. خودا ځل سم غور ونيسئ، چې له کيسې سره ښه بلد شئ!

۳. کله چې د کتاب لوستنه پای ته ورسوئ، زده کوونکيو ته وواياست چې ته غواړې وپوهېږې چې آیا دوی د انځورونو له کتلو پرته کيسه را په زړه کولای شي او کنه. يو زده کوونکی ځواب ته راوبولئ، او له نورو غوښتنه وکړئ، چې که له ځواب سره موافق وي، نو لاسونه دې پورته کړي.

که ځواب ناسم وي، له يوه بل زده کوونکي غوښتنه وکړئ چې ووايي د کيسې په پيل کې څه پېښ شوي وو. يوځل بيا له نورو زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې د موافقت په صورت کې، لاسونه پورته کړي. که يې ځواب سم وي، نو زده کوونکيو ته وواياست چې که د کيسې د راتلونکي پېښې په اړه معلومات لري، لاسونه دې پورته کړي. يوځل بيا يو زده کوونکی ځواب ته را وبولئ، او له نورو زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې که موافق وي، لاسونه دې پورته کړي. همدې کار ته ادامه ورکړئ، ترڅو زده کوونکي، د کيسې پېښې په ترتيب سره ذهن ته وسپاري.

۴. کتاب وتړئ او له زده کوونکو څخه وغواړئ چې د دې دوو پوښتنو د ځوابونو په اړه يو ځل بيا د ملگري سره خبرې وکړي:

د کيسې کومه برخه تا ته تر ټولو مهمه وه؟

دا برخه ستا لپاره ولې تر ټولو مهمه وه؟

زده کوونکيو ته يادونه وکړئ چې هغوی کولای شي د تر ټولو مهم شي په اړه نوی نظر ولري، او يا هم کولای شي، هماغه زور نظر، چې په تېرو بحثونو کې يې بيان کړی و، بيا تکرار او تايد کړي. زده کوونکيو ته ۳ تر ۴

هغوی څخه وغواړئ چې جوړه يا درې ډلې جوړې کړي چې زده کوونکي ورته نږدې ناست وي.

• په دې لوست کې به تاسو لغتونه هم جوړ کړئ. د چمتو کولو لپاره:

< د دې کلمو څخه هر يو په روښانه توگه په لوی کارت، د کاغذ په يوه لويه ټوټه، يا تخته وليکئ. دا د نن ورځې کارولو لپاره غوره کلمې دي ځکه چې دوی په نقاشيو کې ښودل کيدی شي. (تاسو به دا فعاليت وروسته د نورو کلمو سره ترسره کړئ). هره کلمه بايد په پراخه کچه او په روښانه توگه چاپ شي چې ټول زده کوونکي يې وگوري کله چې تاسو يې ونيسئ يا يې اشاره وکړئ.

ښځه	مرغی	سپي (سپيه)
مچيو خاوند (خاونده)	اور (اوره)	غوا
مڼه	پيشو	مچي
پری (پریه)	اوبه (اوبو)	

< درسي پلان ته پام وکړئ ترڅو تاسو د تعقيبولو مرحلو سره آشنا شئ.

• د سواد زده کړې له اضافي فعاليتونو څخه د ترسره کولو لپاره يو يا دوه نور فعاليتونه غوره کړئ او د دې لپاره هم چمتووالی ونيسئ.

د درېيمې لوستنې کړنې

۱. کتاب لوړ ونيسئ، او زده کوونکيو ته وواياست چې تاسې به په درېيم ځل هم هماغه کيسه ولولئ، خو دا ځل به د وقفو په دوران کې له شاگردانو څخه د کتاب د راتلونکې پاڼې د پېښو په اړه پوښتنه کوئ.

۲. د کيسې په مختلفو برخو کې، د کتاب تر پاڼې اړولو وړاندې، لاندې پوښتنه مطرح کوئ، او له زده کوونکيو غوښتنه کوئ چې که ځواب ورکول غواړي نو لاس دې پورته کړي:

په راتلونکې پاڼه کې به څه پېښ شي؟

له دې پوښتنې مطرح کولو ستاسې مقصد دا دی چې وپوهېږئ چې آیا د کيسې پېښې د زده کوونکيو په ياد پاتې دي، او کنه. هر ځل له يوه بل زده کوونکي څخه د ځواب غوښتنه کوئ، او له نورو زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې د ځواب ورکوونکي خبرو ته سم غور ونيسي. کله چې يو کس ځواب ورکړي، له نورو غوښتنه وکړئ چې که له ځواب سره موافق وي، لاسونه دې پورته کړي. دا کار زده کوونکي هڅوي ترڅو ستا او نورو زده کوونکيو خبرو ته غور کېږدي. دغه راز به وپوهېږئ چې ټولگی تر کومه بريده له کيسې سره آشنا شوی، او د کيسې

آيا تاسې متعجب شوي كله چې د باد شمال منه له سوري راوويستله؟ ولي او ولي نه؟

آيا تاسې فكر كوي چې نبخې به اخر كې څه زده كړل؟ كه داسې وي، تاسې څه فكر كوي، هغې څه زده كړل؟

آيا تاسې د داسې يو څه په اړه فكر كولاى شئ چې ستاسې په ژوند كې پيښ شوي وي چې وگړو په كچه سره ډير سخت كار كړى وي او په پايله كې يې د توقع خلاف يو څه مثبت رامنځ ته شوي وي؟ كه داسې وي، نو مور ته به دغه اړه څه ويلاى شئ؟

د دريمې ورځې لپاره د فعاليت ارزونه: د كليدي نظرونو انعكاس

كچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا كې چمتو شوي د زده كونكي او د ټولگي د فعاليت چارټونو كې د خپلو زده كونكو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروي.

كچه ۱: هغه زده كونكي چې ان د ښوونكي په مرسته هم نه شي كولاى چې د قصې كومه برخه په ياد ولري، او يا د قصې كومه اساسي برخه سره ونښلوي.

كچه ۲: هغه زده كونكي چې قصه يې په ياد وي او قصه يو څه منعكس كړاى شي، خو اساسي نظرونه سره نښلولى نه شي او يا په پوهيداى نه شي.

كچه ۳: د زده كونكي قصه ښه په ياد وي او هغه څه يې چې په قصه كې لوستي وي د خپل ژوند له پيښو سره يو په يو مرتبط كړي، خو پرته له كوم خاص شباهتي ارتباط يا خيال څخه (مثلا هغه يو ځل د مڼې وركول په ياد لري او له يو چا غواړي چې مرسته ورسره وكړي).

كچه ۴: د زده كونكي قصه ښه په ياد وي او هغه په پوره تفصيل د خپل ژوند له يو څه سره شباهتي ارتباط وركولاى شي. (مثلا زده كونكي وايي چې څرنگه ښځه په قصه كې له ستونزې سره مخ شوه او هغه ستونزه څرنگه د پيښو د اوبدلو او عمل كې اچولو په وسيله په حيرانونكي ډول حل شوې، او زده كونكي دغې ته ورته شيان چې په ژوند كې يې تير شوي دي بيانوي).

د سواد د مهارتونو جوړول (دريمه ورځ) - لغتونه

د كيسي او د دريو تجربو وروسته، زده كونكي به چمتو شي چې د كيسي څخه ځينې كلمې لوستل زده كړي. دا فعاليت د همدې هدف لپاره دى.

۱. زده كونكيو ته ووايست چې نن به هغوى له لوستل شوې كيسي څخه كلمې زده كړي. هغوى ته ووايست چې ډاډه ياست هر هلك به نن لږ تر لږه يوه كلمه زده

دقتي وخت وركړى چې په درې كسيزه يا دوه كسيزو ډلو كې پر خپلو نظرياتو خبرې اترې وكړي.

۵. بيا يو څو زده كونكي راوبولئ، چې ټول ټولگي ته د هغه څه په اړه خبرې وكړي چې د هغوى لپاره تر ټولو ډېر مهم دي. هڅه وكړئ چې هغه شاگردان را ونه بولئ چې تېر ځل يې هم ځواب وركړى، تر څو ټولو ته وار ورسېږي. هغوى دې ته وهڅوئ چې يو بل ته غور ونيسي، ترڅو وپوهېږي چې د كيسي څومره ډېرې برخې مهمې گڼل كېداى شي.

۶. په ښې غور اېښودنې، د كيسي په ښې يادونې، او د تر ټولو مهم شي په اړه په فكر كولو خپل زده كونكي وستايې. يادونه وكړئ چې تاسې به په نيردې ورځو كې يوځل بيا هم د همدې كيسي په اړه خبرې او بحث وكړئ او له همدې كيسي به د نورو زده كړو لپاره د اساس په توگه كار واخلي.

۷. زده كونكو ته بلنه وركړئ چې په كتاب كې عكسونه يو ځل بيا وگوري او كوم ټكي په هغه ليست كې اضافه كړي چې دوى په لومړۍ ورځ (۷ كالم) او ۲ (نهمه مرحله) كې رامېنځته كړي. لكه څنگه چې تاسو په دويمه ورځ وكړل، په تخته باندې ټكي وليكئ لكه څنگه چې زده كونكي يې وايي. تاسو كولى شئ هغه ليست كې اضافه كړئ چې تاسو يې په ۲مه ورځ پيل كړي.

۸. په دريمه ورځ له لاندې پوښتنو څخه يوه يا زياته تر بحث لاندې ونيئ چې زده كونكي د كيسي د معناگانو په اړه لا ژور فكر ته وهڅوئ. زده كونكي ښايي دې پوښتنو ته مختلف ځوابونه ولري، چې ټول يې بايد سم وگڼل شي. د پوښتنې هدف يوازې او يوازې دا دى چې زده كونكي په خپله ځاني طريقه د كيسي په وړاندې غبرگون ښودلو ته راوبلل شي.

آيا دا يوه خندونكې قصه وه؟ ولي او ولي نه؟

ولي هغې نبخې فكر كاوه چې حيوانات او شيان سپين سترگي دي؟ آيا هغوي په رښتيا سپين سترگي وو؟ ولي تاسې داسې فكر كوي؟

ولي تاسې فكر كوي چې هغې همدا سې د مرستې غوښتنه كوله خو هر چا ورته د نه ځواب وركاوه

جوړه کړئ چې د "منې" کلمه پکې وکارېږي، او د قصې پورې څه ارتباط ولري.

بیا هم دوه یا درې هلکان راوغواړئ چې خپله جمله ووايي. بیا دوهمه کلمه په دیوال سربښ کړئ یا یو بل زده کوونکی لومړي ته خبرمه ودرولئ او کلمه په لاس کې ورکړئ، چې ټول یې ولیدلای شي. دواړو کلمو ته بېله اشاره وکړئ او له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې درسره تکرار یې کړي.

۴. همدا کړنه پر ټولو لسو کلمو تکرار کړئ. هر ځل یوه کلمه وواياست، او له زده کوونکیو غوښتنه کوئ چې درسره یې ووايي. له دوو یا دريو زده کوونکیو غوښتنه کوئ چې کلمه په جملو کې وکاروي. او ورپسې یې له تېرو کلیمو سره په لیکه ردئ. هرځل چې نوې کلمه پر خپل ځای ردئ، (پر دېوال، یا د زده کوونکیو په لیکه کې د یوه زده کوونکي په لاس کې) ټولو کلمو ته اشاره کوئ او له زده کوونکیو غوښتنه کوئ چې درسره تکرار یې کړي.

۵. کله چې ټولې کلمې وړاندې شي، بیا یې سره گډې وډې کړئ، او له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې ستاسې له اشارې سره یوځای یوه یوه، درسره تکرار کړي. مثلاً، که کلمې پر دېوال سربښ وي، نو ښکته پورته یې کړئ، چې مختلفو ځایونو ته ولاړې شي. که زده کوونکي په یوه لیکه کې ولاړ وي چې لغتونه یې په لاس کې پورته نیولې وي، له دوی څخه وغواړئ چې له خپل اصلي موقعیت څخه په لیکه کې نوي موقعیتونو ته لاړ شي او بیا خپل ټکي/لغتونه بیرته جگ ونیسي. که ټکي په تخته لیکل شوي وي، په بل ډول یې په ښه کړئ.

۲. پر زده کوونکیو د څو ورځو لپاره د کلمې د ویلو، او جمله کې کارولو تمرین وکړئ تر هغو چې هره کلمه ستاسې له اشارې سره سمه وپېژني.

۷. د ټکو/لغتونو هغه کارتونه وساتئ چې تاسو دې فعالیت لپاره کارولي ترڅو تاسو یې بیا وکاروئ. که مو لغتونه په تخته لیکلې وي، یا یې په تخته کې وساتئ یا یې د ځان لپاره یو لیست جوړ کړئ ترڅو تاسو یې بیا په تخته ولیکئ.

کړي، او ځینې لاسیایي ډېرې کلمې زده کړای شي. (د پورته ۱۱ کلمو کارولو لپاره "د لوست لپاره چمتووالی" وگورئ.)

۲. د "ښځه" کلمه یا اوچته ونیسئ (یا په ښه کړئ) چې هرڅوک یې وويني. کلمه تلفظ کړئ، او له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې کلمې ته وگوري، او څوځله دغه کلمه له تا سره تکرار کړي. بیا له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې کلمه په جمله کې وکاروي. دا جمله کېدای شي د کیسې په اړه وي، یا یوه عادي جمله وي چې کلمه پکې سمه کارول شوې وي. مثلاً داسې څه ویلای شئ:

دا کلمه "ښځه" ده. ستاسې د کیسې هغه د بزگر ښځه چې منې یې راټولولې. په یوه داسې جمله باندې فکر وکړئ چې د ښځې لفظ پکې کارول شوی وي. مثلاً، "یوې ښځې چې کله واده وکړ میرمن شوه". د "ښځه" کلمې په کارولو سره د یوې بلې جملې په اړه فکر وکړئ، شاید د دې کیسې سره چې مور یې لولو څه ربط ولري.

په دوو یا دريو زده کوونکو غږ وکړئ چې هغه جمله ووايي چې دوی یې فکر کوي. بیا، کلمه په کارت کې وي، کلمه په دیوال وڅړوئ یا یو زده کوونکی دې ستاسو څنگ ته ودرېږئ، کلمه دې ونیسئ چې ټول یې وويني.

۳. د منې کلمه اوچته ونیسئ (یا ورته اشاره وکړئ). کلمه په زوره تلفظ کړئ او له هلکانو غوښتنه وکړئ چې کلمې ته وگوري او څوځله یې درسره ولولي. بیا له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې کلمه په جمله کې وکاروي. دا جمله ښایي د کیسې په اړه وي، یا همدا سې یوه عادي جمله وي چې د نوم لفظ پکې کارول شوی وي. د ساري په توگه، داسې څه ویلای شئ:

دا کلمه "منه" ده. آیا ستاسې په یاد دي چې په قصه کې څنگه منه په سوري کې ولویده؟ په یوه داسې جمله باندې فکر وکړئ چې د منې لفظ پکې راځي. مثلاً، منه ډیره خوږه میوه ده. یوه بله داسې جمله

وغواړئ چې د هغه لغتونو مثالونه ورکړي چې له هغې سره سمون لري. د مثال په توګه، ووايه:

زه به یولغت ووايم. ما ته نور ټکي راکړئ چې د دې سره سمون لري يا همقافيه وي. دلته لومړی دی. کوټ.

که زده کوونکي نشي کولی د هغه لغتونو په اړه فکر وکړي چې تاسي ورته ويلي، دوی ته یو مثال ورکړئ. بیا دوی ته یو بل لغت ورکړئ او وګورئ چې دوی کولی شي د قافیه مثالونه ورکړي.

د دریمې ورځې د اجرا ارزونه: د لغتونو نظم/قافیه
کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.
کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی د نظم لغت وپېژني.
کچه ۲: زده کوونکي کولی شي ځینې قافیه لرونکي لغتونه وپېژني.
کچه ۳: زده کوونکي په اسانۍ سره قافیه لرونکي لغتونه پېژني.
کچه ۴: زده کوونکي په اسانۍ سره قافیه لرونکي ټکي پېژني او هم کولای شي خپله قافیه لرونکي لغتونه جوړ کړي.

د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه
که تاسو وخت لرئ، تاسو کولی شئ "د سواد زده کړې اضافي فعالیتونو" برخې څخه د نورو فعالیتونو څخه هم کار واخلي. هغه فعالیتونه غوره کړئ چې تاسو فکر کوئ ستاسو د زده کوونکو لپاره غوره دي. که تاسو زده کوونکي لرئ چې مختلف مهارتونه او علاقې لري، تاسو ممکن وغواړئ چې ځینې زده کوونکي یو فعالیت ترسره کړي په داسې حال کې چې نور مختلف فعالیت کوي.

څلورمه ورځ: د سواد لوړول

په څلورمه ورځ، تاسو به یو ځل بیا د لغتونو او کلمو نمونو باندې تمرکز وکړئ او زده کوونکي به په الفبا باندې تمرکز وکړي او نور فعالیتونه چې تاسو یې غوره کوئ ترسره کړئ.

د چمتو کولو لپاره

- هغه ۱۱ لغتونه چې تاسو په دریمه ورځ د وپېانګې (لغتونو توضیح) لپاره کارولي چمتو کړئ: *نښه، مرغی، سپی، مچپو خاوند، اور، غوا، منیه، پيشو، مچۍ، پری، اوبه.*

د دریمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: لغتونه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی هغه لغتونه وپېژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو یا فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي ځینې لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او ځینې یې په جملو او فریزونو کې کارولی شي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي ډیر لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او کولی شي په ډیرو جملو او فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکي په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او کولی شي په اسانۍ سره یې په جملو یا فریزونو کې وکاروي.

د لغتونو د نمونو مطالعه کول: د لغتونو نظم

لکه څنګه چې زده کوونکي د لوستلو لغتونه/وپیانګې ترلاسه کوي (هغه لغتونه چې دوی یې په چاپ کې پېژني، زده کړي دي)، دوی کولی شي هغه لغتونه وکاروي چې دوی په پوهیږي د دغه لغتونه املا او د تلفظ طریقه زده کړي. دا فعالیت دوی د املا زده کولو لپاره چمتو کوي.

۱. زده کوونکو ته د قافیه لرونکو لغتونو مفهوم تشریح کړئ او مثالونه یې ورکړئ (مچۍ، غونډۍ، ژرنده، کنده، لاس، پاس).

۲. اوس درې لغتونه ووايې. د دوه لغتونو د پای قافیه باید یو شان وي (اخي غږ یې یو شان وي)، او د بل یې باید د پای غږ بل ډول وي. د مثال په توګه، ووايه:

دا درې لغتونه واورئ: مچۍ، غونډۍ، ژرنده. اوس دوی زما سره په ګډه ووايې (مچۍ، غونډۍ، ژرنده). کوم لغتونه یو له بل سره سمون لري؟

کله چې زده کوونکي ووايي "مچۍ" او "غونډۍ"، وواياست:

سمه ده! د "مچۍ" او "غونډۍ" لغتونه په پای کې ورته غږ لري. دوی له یو بل سره نظم جوړوي.

۳. دوهمه مرحله د دريو يا څلورو نورو لغتونو سره تکرار کړئ. د هرې مجموعې سره، د کلمو ترتیب بدل کړئ ترڅو زده کوونکي په سبټ کې د کلمو موقعیت پرځای د کلمو غږونو ته حاضر شي. د مثال په توګه: ډوډۍ، تېر، خولۍ؛ کباب، هلک، رباب؛ کیلاس، لاس، پاس؛ وینستان، پلاس، پرستن.

۴. زده کوونکو ته یو لغت ورکړئ او له هغوی څخه

دوی گډوډ کړی او له زده کونکو وغواړی چې هغه لغتونه بیا ووايي، په یو وخت کې یو لغت، کله چې تاسې لغت ته اشاره کوئ.

۵. اوس نوې لغتونه د لومړۍ مجموعې له ۱۱ لغتونو سره گډ کړی او له زده کونکو وغواړی کله چې تاسو ورته اشاره کوئ هغوی یې ووايي. دا کار دوه یا درې ځله وکړی (یا ډیر که زده کونکي د فعالیت څخه خوند اخلي).

۲. له زده کونکو وغواړی چې ټول ۱۷ لغتونه ووايي او هره ورځ یې په جملو کې د څو ورځو لپاره په پرله پسې ډول وکاروی تر څو چې دوی هر لغت کله چې تاسو ورته اشاره کوئ سمدلاسه وپېژني.

۷. د لغتونو ټول کارتونه چې تاسې د دې فعالیت لپاره کارولی دي، د بیا کولو لپاره وساتئ. که مو لغتونه په تخته لیکلې وي، یا یې په تخته کې وساتئ یا د ځان لپاره یو لیست جوړ کړی چې تاسو یې بیا په تخته ولیکئ.

د څلورمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: لغتونه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولگي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروی.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی هغه لغتونه وپېژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو یا فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي ځینې لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او ځینې یې په جملو او فریزونو کې کارولی شي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډیر لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او کولی شي په ډیرو جملو او فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکی په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او کولی شي په اسانۍ سره یې په جملو یا فریزونو کې وکاروي.

د الفبا یا ابځي مطالعه

دا فعالیتونه به له زده کونکو سره مرسته وکړي چې الفبا په شفاهي ډول زده کړي، کوم چې د حروفو د لیکلو د زده کولو لپاره لومړی گام دی.

۱. په ټولگي کې بشپړ الفبا وښایست ترڅو زده کونکي وکولی شي هره ورځ حروف وگوري. دا به دوی سره مرسته وکړي چې د حروفو سره آشنا شي.

۲. له زده کوونکو څخه وغواړی چې حروف په ترتیب

• دا ټکي د ښودلو لپاره چمتو کړی، یا په کارت یا تخته کې: ونه / ونې سوري راوري ټوپ حمله وچيچي

• الفبا (ابځي) نندارې ته چمتو کړی. که امکان ولري، ټول لیکونه په لوی چارټ کې واچوی ترڅو دا په خونه کې وځړول شي. په دې توگه، زده کونکي به وکولی شي هره ورځ لیکونه وگوري، چې دا به د دوی سره د لیکونو سره آشنا کېدو کې مرسته وکړي.

• د سواد زده کړې د اضافي فعالیتونو برخې څخه د ترسره کولو لپاره اضافي فعالیتونه غوره کړی، او د اړتیا سره سم یې د دې لپاره چمتو کړی.

لغتونه

دا فعالیت په دریمه ورځ مخکې لوستل شوي لغاتونه پیاوړي کوي او نوي لغتونه معرفي کوي. لومړی، هغه ۱۱ لغتونه بیا څرگند کړی چې تاسو په دریمه ورځ کارولې (ښځه، مرغی، سپی، مچپو خاوند، اور، غوا، مڼه، پیشو، مچۍ، پری، اوبه).

۱. ټولو ۱۱ لغتو ته اشاره وکړی او له زده کونکي وغواړی هغوی چې په لغت پوهېږي خپل لاسونه پورته کړي. بیا په یو زده کونکي غږ وکړی چې لغت ووايي. له نورو وغواړی که موافق وي خپل لاسونه پورته کړي. که زده کوونکي نشي کولی سمدستي یو لغت وپېژني، دوی ته یې ووايست او دوی ته ډاډ ورکړی چې په ډیر تمرین سره به یې زده کړي. د زده کونکو د زده کړې پیاوړتیا لپاره هر لغت ته دوه یا درې ځله اشاره وکړی.

۲. د نوو لغتونو "ونه" پورته ونیسئ (یا یې په ښه کړی) چې هر څوک یې وويني او هغه گامونه تعقیب کړی چې تاسو په دریمه ورځ د لومړیو ۱۱ کلمو سره کارولې. (لغت تلفظ کړی او له زده کونکو وغواړی کله چې دوی لغت گوري څو ځله یې ستاسو سره ووايي. بیا له زده کونکو وغواړی چې دا لغت په یوه جمله کې وکاروي. جمله کیدی شي د کیسې په اړه وي یا په ساده ډول یوه جمله وي چې لغت په کې په سمه توگه کارېدلی. په دوو یا دريو زده کونکو غږ وکړی چې هغه جمله ووايي چې دوی یې فکر کاوه. بیا، که لغت په کارت کې وي، لغت په دیوال وځړوی یا دې یو له زده کوونک ستاسو څو کې ودرېږی او لغت دې ونیسئ چې ټول زده کوونکي یې وويني.

۳. د نن ورځې لپاره د پاتې نوو لغتونو لپاره همدا سې دوام ورکړی.

۴. کله چې تاسو ټولې شپږ نوي لغتونه وړاندې کړل،

د څلورمې ورځې لپاره د فعاليت ارزونه: د الفبا مطالعه
کچه/سويه ۱-۴: د دی لارښود په شا کې چمتو شوي د زده
کونکي او د ټولګي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کونکو
فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی د الفبا توري ووايي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي په مرستې د الفبا ځينې
حروف ووايي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي ټول توري په ترتيب سره
ووايي.

کچه ۴: زده کوونکي کولی شي ټول توري په ترتيب سره
له مرستې پرته ووايي.

د سواد اضافي فعاليتونه

که تاسو وخت لرئ، کولی شئ "د سواد زده
کړې اضافي فعاليتونو" برخې څخه د نورو
فعاليتونو څخه هم کار واخلي.

پنځمه ورځ: د سواد لوړول

په پنځمه ورځ، به تاسو بيا په لغتونو، د کلمو نمونو، او د
الفبا مطالعي باندې تمرکز وکړئ. تاسو به د زده کونکو
سره نور فعاليتونه هم غوره کړئ.

د چمتو کولو لپاره

• هغه ۱۷ لغتونه چې تاسو په ۳ مو او ۴ مو
ورځو کې د ويبپاڼګو لپاره کارولي چمتو
کړئ: *نڅه، مرغی، سپی، مچيو خاوند،
اور، غوا، منيه، پيشو، مچي، پری، اوبه،
ونه/ونې، سوري، راوري، توپ، حمله، وچيچي.*

• په کارت يا تخته کې دا ټکي د ښودلو لپاره چمتو کړئ:

ځمکه	ډنډ	ووهي
څښه	باد	سپين سترګی (شرارتي)

• لکه د درېيمې ورځې په څير د الفبا يوه ننداره چمتو
کړئ. (که ممکنه وي، ټول توري په يو لوی چارټ کې
ولیکئ چې په خونه کې ځای پرځای پاتې شي. هره
ورځ د حروفو ليدل به د زده کونکو سره مرسته وکړي
چې ورسره آشنا شي.

• د زده کوونکو لپاره د ليکلو سامان چمتو کړئ.

• د سواد زده کړې د اضافي فعاليتونو برخې څخه د
ترسره کولو لپاره اضافي فعاليتونه غوره کړئ، او د اړتيا
سره سم يې چمتو کړئ.

سره ووايي (الف، ب، پ...). دا په يوه سندره يا سندره
بدل کړئ، شايد په چکچکو سره، چې د زده کونکو
سره يې په يادولو کې مرسته وکړي. لومړی يې دوی ته
زده کړئ، يعنې پخپله يې اجرا کړئ، بيا دوی ته بلنه
ورکړئ چې ستاسو سره په ترتيب سره ټکي يا حروف
ووايي تر هغو چې دوی دا په اسانۍ ترسره کړي. بيا له
هغوی څخه وغواړئ چې پخپله تمرين وکړي تر هغو
چې وکولی شي په اسانۍ حروف ولولي.

۳. کله چې زده کوونکي په خپله د حروفو لوستل زده
کړي، له هغوی څخه وغواړئ چې حروف له تاسو سره
پداسې حال کې چې تاسې هر يو ټکي يا اشاره کوئ،
ووايي. دا به دوی سره مرسته وکړي چې د حروفو يا
ټکو نمونه او د ليکلو طريقې سره يې ارتباط ورکړي.

۴. د زده کړې پياوړتيا لپاره، د الفبا په ښودلو کې يو
حرف ته اشاره وکړئ (يا په تخته يو حرف وليکئ) او له
زده کونکو څخه وغواړئ هغوی چې پوهېږي خپل
لاسونه پورته کړي. انتظار وکړئ تر هغه چې ډيری يا
ټول خپل لاسونه پورته کړي. بيا يو زده کونکي ته غبر
وکړئ چې حرف ووايي. دا کار د شپږو يا اوو او يا ډيرو
حروفو لپاره که زده کوونکي له فعاليت څخه خوند
اخلي، وکړئ.

۵. د زده کړې پياوړتيا لپاره، د بزګر ښځې / مېرمنې په
يوه پاڼه کې يو حرف ته اشاره وکړئ او له زده کونکو
وغواړئ چې خپل لاسونه پورته کړي که دوی پوهېږي
چې دا څه دي. انتظار وکړئ تر هغه چې ډيری يا ټول
خپل لاسونه پورته کړي. بيا يو زده کونکي ته غبر وکړئ
چې حرف ووايي. دا کار د شپږو يا اوو او يا ډيرو حروفو
لپاره که زده کوونکي له فعاليت څخه خوند اخلي،
وکړئ.

دا فعاليتونه هره ورځ تکرار کړئ تر هغه چې زده کونکي
وکولی شي په اسانۍ حروفو ته له کتلو پرته الفبا وويلی
شي، وکولی شي حروف کله چې تاسې ورته په ترتيب
اشاره کوئ، ووايي کله چې تاسو ورته په ترتيب سره
اشاره کوئ، او کله چې تاسو ورته بيل حروف (بی له
ترتیبه) ورسپوئ هغوی يې په اسانۍ وپېژني.

ويپانگه/د لغتونو شرح

دا فعالیت په ۳مه او ۴مه ورځ د ويپانگې کار پیاوړی کوي او نوي لغتونه معرفي کوي. لومړی، هغه ۱۷ لغتونه بیا ښکاره کړی چې تاسو په څلورمه ورځ کارولي (ښځه، مرغی، سپی، مچپو خاوند، اور، غوا، مڼه، پيشو، مچي، پری، اوبه، ونه/ونې، سوري، راوړي، توپ، حمله، وچيچي).

۱. هرو ۱۷ لغتونو ته اشاره وکړئ او له زده کونکو وغواړئ که په لغت پوهېږي خپل لاسونه پورته کړي. بیا په زده کونکي غږ وکړئ چې لغت ووايي. له نورو څخه که موافق وي وغواړئ چې لاسونه پورته کړي. که زده کوونکي نشي کولی سمدستي یو لغت وپېژني، دوی ته ووايست چې دا څه دی او دوی ته ډاډ ورکړئ چې په ډیر تمرین سره به یې زده کړي. ځینې لغتونه له یو ځل څخه زیات په نښه کړئ که داسې ښکاري چې زده کوونکو ته د دغه لغتونو د ډیر تمرین اړتیا ده.

۲. نوی لغت پورته ونیسئ (یا ورته اشاره وکړئ) چې هرڅوک یې وويني او هغه مرحلي تعقیب کړئ چې تاسو په ۳مه او ۴مه ورځ د لومړیو ۱۷ لغتونو سره کارولي. (لغت تلفظ کړئ او له زده کونکو وغواړئ کله چې لغت گوري څو ځله یې ستاسو سره ووايي. بیا له زده کونکو وغواړئ چې دا لغت په یوه جمله کې وکاروي. جمله کیدی شي د کيسې په اړه وي یا په ساده ډول یوه جمله وي چې کلمه په سمه توگه کاروي. .) په دوو یا دريو زده کونکو غږ وکړئ چې هغه جمله ووايي چې دوی یې فکر کاوه. بیا، لغت که په کارت کې وي، په دېوال یې وځړوئ یا دې یوزده کوونکی ستاسو څنگ ته ودريږي، او لغت دې لوړ ونیسئ چې هرڅوک یې وويني.

۳. د نن ورځې لپاره د پاتې نوو لغتونو لپاره په هم دې ډول دوام ورکړئ.

۴. کله چې تاسو پاتې ۵ نوي لغتونه وړاندې کړئ، دوی سره گډوډ کړئ او له زده کونکو وغواړئ چې هغه ټکي له تاسو سره یو ځل بیا ووايي، کله چې تاسو ورته اشاره وکړئ.

۵. اوس د ۳ او ۴ ورځو څخه د ۱۷ لغتونو سره نوي لغتونه گډ کړئ او له زده کونکو وغواړئ چې ۲۳ لغتونه کله چې تاسو ورته اشاره کوئ له تاسو سره ووايي. دا کار دوه یا درې ځله وکړئ (یا ډیر که زده کونکي د فعالیت څخه خوند اخلي).

۶. له زده کونکو وغواړئ چې ټول لغتونه ووايي او هره ورځ یې په جملو کې د څو ورځو لپاره په پرله پسې ډول

وکاروئ تر څو چې دوی هر لغت سمدستي کله چې تاسو ورته اشاره وکړئ، وپېژني. تاسو ممکن وغواړئ چې زده کونکي په دې تمرین کې په جوړه یې بڼه کار وکړي.

۷. د لغتونو ټول هغه کارتونه وساتئ چې تاسو د دې فعالیت لپاره کارولي چې بیا یې وکاروئ. که مو لغتونه په تخته لیکلي وي، یا یې په تخته کې وساتئ یا یې د ځان لپاره یو لیست جوړ کړئ، چې د زده کونکو د زده کړې د پیاوړتیا لپاره یې بیا په تخته ولیکئ.

د پنځمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: لغتونه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي اود ټولگي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی هغه لغتونه وپېژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو یا عباراتو/فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي ځینې لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او ځینې یې په جملو او فریزونو کې کارولی شي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډیر لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او کولی شي په ډیرو جملو او فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکی په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او کولی شي په اسانۍ سره یې په جملو یا فریزونو کې وکاروي.

د الفبا/ابځي مطالعه

دا فعالیتونه به د زده کونکو سره د الفبا په زده کړه کې مرسته وکړي. په دوی کې د لیکونو ویل او لیکل شامل دي.

۱. له زده کونکو وغواړئ چې حروف په ترتیب سره ووايي (الف، ب، پي...). هغه سندره یا غږ وکاروئ چې تاسې په څلورمه ورځ کارولې ترڅو د زده کونکو سره د سم ترتیب په یادولو کې مرسته وکړي.

۲. د کار کولو لپاره یو توری یا حرف غوره کړئ. په تخته یې په مختلفو بڼو کې وښايې چې دغه توری څرنگه لیکل کېږي، او له زده کونکي وغواړئ چې د خپل لیک سامانونو سره همهنسې یې ولیکي چې تاسې یې لیکئ. که امکان ولري، دوی ته د لیک یو یا څو ډولونه وښايست لکه څنگه چې دا د بزگر ښځې په لغتونو کې کارول کيږي.

۳. دوهمه مرحله د الفبا د شپږو یا اوو نورو تورو یا حروفو سره تکرار کړئ، د هر ځل ښوولو پر وخت، زده کونکي یې باید په خپله ولیکي، او دوی ته وښايې چې دا لیک د بزگر ښځه په لیکلو کې څنگه کارول کيږي.

هغه فعالیتونه غوره کړئ چې تاسو فکر کوئ ستاسو د زده کونکو لپاره مناسب دي. که تاسو فکر کوئ چې زده کونکي ډیر تمرین ته اړتیا لري او د تکرار څخه خوند اخلي تاسو کولی شئ دا فعالیتونه خوځه تر سره کړئ.

د فکر کولو فعالیتونه: ترتیب کول، شمیرل، تطبیق

د زده کونکو سره د فکر کولو او ژبې مهارتونو ته وده ورکولو کې د مرستې لپاره، دوی د لوبې په څیر فعالیتونو کې بشکيل کړئ:

۱. ترتیبول، منظمول، تشریح کول. چمتو یې کړئ، یا له زده کونکو وغواړئ چې په مختلفو اندازو د مرغیو انځورونه په کلکو کارډونو/کاغذونو رسم کړي: (واړه، کوچني، متوسط، لوی، ډیر لوی). هره مرغی باید د مختلفو رنگونو څخه جوړه وي (د بیلګې په توګه، ژیره مکونښه، شنه وزرونه، سره لکۍ)، او د هر کارت مرغی باید د بل کارت څخه توپیر ولري (د بیلګې په توګه، یوه مرغی کیدای شي ژیره مکونښه، شنه وزرونه، او سره لکۍ ولري، په داسې حال کې چې بل کولی شي تور ه مکونښه، سره وزرونه او نارنجي لکۍ ولري). د کارتونو د هر پنځه کارتیز سیټ شاته یوه شمیره ولیکئ (۱، ۲، ۳، او نور) کله چې ټول سیتونه په یوه ټوټه کې یوځای کینودل کېږي، بیرته کولی شي په اسانۍ سره خپلو اصلي سیتونو ته راستانه شي. د دغو فعالیتونو لپاره د دې کارت سیتونو څخه کار واخلي:

الف. له ماشومانو وغواړئ چې په ګډه د کارتونو سیټ په ترتیب سره د وړوګي څخه غټ ته منظم کړي، وړوګی، کوچنی، غټ، او د کار پر وخت د انځور شویو مرغیو په اړه خبرې وکړي. بیا دوی ته ووايست چې کارتونه سره ګډ کړئ او بیا یې تنظیم کړئ، دا حل له لوی څخه کوچني ته. بیا له دوی څخه وغواړئ چې خپل کارتونه له نورو سره بدل کړي او دا فعالیت په نوو کارتونو تر سره کړي. ماشومان وهڅوئ چې د اندازې یا کچې لپاره مترادف لغتونه وکاروي کله چې دوی د مرغیو په اړه خبرې کوي. که چېرې دوی په کوم مترادف نه پوهیږي دوی ته مثالونه ورکړئ، د بیلګې په توګه، د کوچني لپاره: کوچنی، وړوګی، اور، کک.

ب. د کارت ټول سیتونه یوځای کړئ، مخ بڼه یې کېږدئ. له زده کونکو وغواړئ چې له منځه یو کارت غوره کړي، هغه دې پورته ونیسي، او په شفاهي توګه یې په تفصیل سره د هغې د اندازې، ځانګړتیاوې او

۴. دا ډول فعالیت د څو ورځو لپاره اجرا کړئ تر هغه چې ستاسو زده کونکي هر لیک په مختلفو بڼو زده کړي. زده کونکي وهڅوئ چې په کور کې د تورو د لیکلو تمرین وکړي. بنایي ډیر وخت یا څو اوونۍ ونیسي ترڅو زده کوونکي وکوالی شي په اسانۍ ټول ټکي ولیکي.

د پنځمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: د الفبا یا ابجې مطالعه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

- کچه ۱: زده کوونکی د الفبا د حروفو د ویلو یا لیکلو توان نلري.
- کچه ۲: زده کوونکی کولی شي د الفبا ځینې حروف د نورو په مرسته ووايي او ولیکي.
- کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ټول توري په ترتیب سره ووايي.
- کچه ۴: زده کوونکی کولی شي پرته له مرستې ټول توري ووايي او ولیکي.

د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه

که تاسو وخت لرئ، تاسو کولی شئ "د سواد زده کړې اضافي فعالیتونو" برخې څخه د نورو فعالیتونو څخه هم کار واخلي. هغه فعالیتونه غوره کړئ چې تاسو فکر کوئ ستاسو د زده کونکو لپاره غوره دي. که تاسو زده کونکي لرئ چې مختلف مهارتونه او علاقې لري، تاسو ممکن وغواړئ چې ځینې زده کونکي یو فعالیت ترسره کړي په داسې حال کې چې نور مختلف فعالیت کوي.

د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه

په هر وخت کې د لوست په ترتیب کې، یا د پنځو ورځو درسونو پای ته رسیدو وروسته، تاسو ممکن د ټولګي سره د سواد زده کړې نور فعالیتونه ترسره کړئ ترڅو د بزګر بڼې په اړه د زده کونکو پوهه زیاته شي او د سواد مهارتونه یې لوړ شي. تاسو کولی شئ د دې موخو لپاره پدې برخه کې فعالیتونه وکاروئ. (ځینې یې د پورته درسي پلانونو برخه دي خو په هر وخت کې بیا کارول کیدی شي). دا د کوچنیو ماشومانو لپاره خورا مناسب دي چې یوازې په لوستلو او لیکلو پیل کوي.

رنگونو په پام کې نیولو سره تشریح کړي، کله چې ټول زده کونکي خپل وار تیر کړي، ټول کارتونه بیرته گډوډ کړي، او له زده کونکو وغواړئ چې بیا یې غوره او تشریح کړي.

ج. د کارت ټول سیتونه یوځای کړئ، سرچپه یې کړئ. له زده کونکو وغواړئ چې د ټولو کارتونه څخه ۸ کارتونه غوره کړي او کارتونه په هر هغه سیت کې ترتیب کړي چې دوی ته د پام وړ وي، لکه د اندازې، رنگ، یا ځانګړتیاوو له مخې. د ۸ کارتونو سیت څو ځله ترتیب کیدی شي، هر ځل د مختلف سیتونو په کارولو سره. له ماشومانو وغواړئ چې تشریح یې کړي چې ولې دوی کارتونه په سیتونو کې ځای پرځای کړي.

۲. پرتله کول یا میچ کول. چمتو یې کړئ، یا له زده کونکو وغواړئ چې کارتونو جوړه جوړه کړئ چې لږترلږه ۸ مختلف کرکټرونه او شیان په کیسه کې بیانوي، د بیلګې په توګه، د بزګر بنځه، مڼه، مرغی، پېشو، سپی، اور، غوا، پریه. د هر یو لپاره دوه کارتونه جوړ کړئ چې سره ورته وي، د بزګر بنځې دوه کارتونه، د مڼو دوه کارتونه او داسې نور. له زده کونکو وغواړئ چې دا کارتونه د تمرکز لوبې لپاره وکاروي. (کارتونه بدل کړئ او مخامخ یې په څلورو قطارونو او څلورو لیبونو کې کېږدئ په عمودي او افقي ډول). زده کونکي دوه کارتونه پورته کوي او هغه څه نومونه اخلي چې دوی په کارت کې ویني. که عکسونه سره سمون ولري او نومونه سره مشابه وو، زده کونکي جوړه ساتي. که انځورونه سره سمون نه خوري، زده کونکي کارتونه بیرته خپل اصلي ځای کې سرچپه ږدي. د لوبې موخه دا ده چې لوبغاړي په یاد ولري چې مختلف عکسونه چیرته دي ترڅو دوی د امکان تر حده ډیری جوړې ترلاسه کړي. (ګټونکي هغه یو دی کوم چې ډیرې جوړې ولري)، کله چې لوبه پای ته ورسېږي، کارت بدل کړئ او بیا لوبه وکړئ.

۳. شمیرل او نومول. کتاب پرانېزئ او په دوه مخامخ مخونو کې د عناصرو شمیر حساب کړئ. د مثال په توګه، په پانو کې څومره څاروي یا په پانو کې څومره د خوراک وړ توکي دي؟ په پانو کې څومره سور رنگه شیان دي؟ بیا له زده کونکو وغواړئ چې په ټولګي کې د ورته شیانو شمیر او نومونه واخلي.

د فعالیت ارزونه: ترتیب کول، شمیرل، تطبیق

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کونکي نشي کولی په مختلفو لوبو کې توکي ترتیب کړي، حساب کړي یا یې پرتله کړي.

کچه ۲: زده کونکي د دې وړتیا لري چې ځینې وختونه توکي ترتیب کړي، حساب کړي او پرتله یې کړي.

کچه ۳: زده کونکي کولی شي ډیری وختونه توکي ترتیب کړي، حساب کړي او پرتله یې کړي.

کچه ۴: زده کونکي کولی شي هر وخت په اسانۍ توکي ترتیب کړي، حساب کړي او پرتله کړي.

د الفبا یا ابځي مطالعه

د الفبا زده کولو لپاره، زده کونکي په زړه پورې تکرار او د تورو یا حروفونو لیدلو، ویلو او لیکلو تمرین ته اړتیا لري.

۱. په ټولګي کې د بشپړې الفبا ځړول ترڅو زده کونکي هره ورځ د تورو یا حروفو په لیدلو ورسره اشنا شي.

۲. له زده کونکو وغواړئ چې حروف په ترتیب سره ووايي (الف، ب، پ...). ور ته وښایاست چې دا څنګه ترسره کړئ، بیا دوی ته بلنه ورکړئ چې ستاسو سره په ترتیب توري یا حروف ووايي، بیا ورته ووايست چې دوی یې پخپله تمرین کړئ. دا به په ځانګړي ډول یوه ساتیري وي که تاسو د ویلو لپاره د اساس په توګه سندره یا ترنم وکاروئ - دا به زده کړې ته وده ورکړي.

۳. له زده کونکو کله چې تاسو یو توري ته اشاره کوئ وغواړئ چې تاسو سره توري یا حروف ووايي او بیا ستاسو د مرستې پرته هغه ووايي کله چې تاسو کوم توري ته اشاره کوئ. دا به د زده کونکو سره مرسته وکړي چې د تورو نومونه د تورو د لیکلو طریقې سره بلد شي.

۴. د زده کړې پیاوړتیا لپاره، یو توري ته اشاره وکړئ یا یې ولیکئ او له زده کونکو وپوښتنئ چې دا څه شی دی. انتظار وکړئ تر هغه چې ډیری یا ټولو خپل لاسونه پورته کړي. بیا په یو زده کونکي غږ وکړئ چې توري ولولي. نور توري په همدې ډول تکرار کړئ.

۵. د زده کړې پیاوړتیا لپاره، د بزګر بنځې په لیکنه کې یو ټکي ته اشاره وکړئ او له زده کونکو پوښتنه وکړئ چې دا څه دي. انتظار وکړئ تر هغه چې ډیری یا ټول خپل لاسونه پورته کړي. بیا یو زده کونکي ته غږ وکړئ چې توري ووايي. دا کار د شپږو یا اوو تورو - یا ډیرو لپاره، که زده کونکي د فعالیت څخه خوند اخلي، وکړئ.

لغتونه

دا فعالیتونه به د زده کونکو سره د دوی د لغتونو یادولو کې مرسته وکړي. هره ورځ یو یا ډیر ځله ترسره کیدی شي.

۱. د کتاب څخه یو ویی یا لغت غوره کړئ او په تخته یا لوی کارت یې ولیکئ. دا زده کونکو سره ووايست او ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهیږي چې دا څه معنی لري. له زده کونکو وغواړئ چې د دې لغت په کارولو سره د یوې جملې په اړه فکر وکړي، او په څو زده کونکو غږ وکړئ چې خپلې جملې ووايي. د مثال په ډول، ووايه:

دلته د "وچيچي"، کلمه ده. دا هغه څه دي چې د بزگر نېڅې غوښتل چې مچۍ په سپي وچيچي. مچۍ کولی شي په نینس یا انډسه چيچل وکړي، او همدارنگه نور حشرات هم دا کار کولی شي. ایا تاسو کولی شئ د "وچيچي" کلمې په کارولو سره د یوې جملې په اړه فکر وکړئ؟

۲. لوبه وکړئ "دا کوم لغت دی؟" یو شمیر لغتونه په تخته یا لوبو کارتونو ولیکئ. دا باید هغه لغتونه وي چې تاسو د زده کونکو سره په بحث کړی وي. له زده کونکو وغواړئ چې په وار یو یو راشي او هغه لغت ته چې دوی په پوهیږي اشاره وکړي. په ټولګي کې نور باید خپل لاسونه پورته کړي که دوی په هغه لغت چې اشاره ورته شوې پوهیږي. هغه زده کوونکی چې لغت یې غوره کړي د ټولګي ملګري ته غږ کوي چې لغت ووايي. بیا یو بل شاګرد مخ په وړاندې شي او بل لغت ته اشاره کوي. او داسې نور، تر هغه چې زده کوونکي له لوبې خوند اخلي.

۳. له کتاب څخه یو لغت چې یو یا څو مترادفونه ولري غوره کړئ. دا په تخته یا په لوی کارت کې ولیکئ. د زده کونکو لپاره یې ووايست او ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهیږي چې دا څه دي. له هغوی څخه وپوښتنئ چې ایا دوی داسې لغت پېژني چې مترادف دی، دا هغه لغتونه دي چې نږدې او ورته/مشابه معنی لري. له هغوی څخه وغواړئ چې خپل نظرونه وړاندې کړي. که دوی د مترادفاتو په اړه فکر نه شي کولی، دوی ته یو یا دوه بېلګې ورکړئ. لومړی لغت او مترادفونه په تخته ولیکئ ترڅو زده کونکي یې یوځای وګوري. د بېلګې په ډول، تاسو شاید ووايست:

د بزگر نېڅې تور ولګاوه چې کرکټرونه یې "سپین سترګی (شرارتیا)" کوي ځکه چې دوی به هغه څه

۲. له زده کونکو وغواړئ چې په جوړه کې کار وکړي ترڅو دوی کتابونه وګوري او د یو یا ډیرو نورو مثالونه ومومي. له هغوی وغواړئ څه چې یې د ټولګیوالو سره موندلي د یو توري په نښه کولو او د توري نوم په ویلو له نورو سره شریک کړي.

۷. د کار کولو لپاره یو توری غوره کړئ. په تخته ورته په مختلفو بڼو کې، وښايې چې توری څنګه ولیکي، او له زده کونکي وغواړئ چې د دوی د لیکلو سامانونو سره دا توری ولیکي. که امکان ولري، دوی ته د توري یو یا څو ډولونه وښايست لکه څنګه چې دا په کتاب کې کارول کېږي.

۸. د الفبا د څو نورو حروفو سره پاسبی ۷ ګام تکرار کړئ، هر ځل په ډاګه کړئ، چې زده کونکي یې پخپله ولیکي، او (که ممکنه وي) دوی ته وښيي چې دا توری څنګه په کتاب کې کارول کېږي.

۹. دا ډول فعالیت د څو ورځو لپاره وکړئ تر هغه چې تاسې ډاډه شئ چې زده کونکو هر توری په مختلفو بڼو زده کړي. زده کونکي وهڅوئ چې په کور کې هم د تورو د لیکلو تمرین وکړي. ښايي څو اونۍ یا ډیر وخت ونیسي، ترڅو زده کوونکي وکولی شي په اسانۍ سره ټول توري ولیکي.

دا فعالیتونه هره ورځ تکرار کړئ تر هغه چې زده کونکي وکولی شي په اسانۍ سره تورو یا حروفونو ته له کتلو پرته الفبا ولولي، او کله چې تاسې په ترتیب سره ټکي ورښوئ دوی یې په اسانۍ وپېژني، او کله چې تاسو په په غیر منظم ډول یعنې منځه تر منځه تورو ته اشاره کوئ، او دوی وکولی شئ د کتاب په محتوا کې توري وپېژني.

د فعالیت ارزونه: د الفبا یا ابڅې مطالعه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی د الفبا د حروفو د ویلو یا لیکلو توان نلري.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي د الفبا ځینې حروف د نورو په مرسته ووايي او ولیکي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ټول توري په ترتیب سره ووايي.

کچه ۴: زده کوونکی کولی شي پرته له مرستې ټول توري ووايي او ولیکي.

(شرارتي) لپاره مترادف دی. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (شرمناک)
 زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا د "سپین سترگی (شرارتي) لپاره یو متل دی. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (ښه اخلاق)

۲. د "د ورځې لغت" لپاره په تخته یا دیوال کې ځای جوړ کړئ. په وخت سره، په تخته یا لوی کارت کې په زړه پورې کلمه ولیکئ او د ورځې کلمه یې جوړه کړئ. کلمه کیدای شي د هغه کتاب څخه راشي چې تاسو یې د ټولګي سره لوستل کوئ یا کیدای شي هر هغه کلمه وي چې تاسو یې غوره کوئ. زده کونکو ته د کلمې معنی تشریح کړئ او په یو یا ډیرو جملو کې یې وکاروئ ترڅو دوی یې په معنی شرایطو کې واورې. دوی اړتیا نلري چې د دې کلمو لوستل یا لیکل زده کړي. دا یوازې یو فعالیت دی چې د زده کونکو د اوریدلو لغتونو ته وده ورکوي او وروسته به د کلمو زده کول اسانه کړي.

د فعالیت ارزونه: لغتونه
 کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.
 کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی هغه لغتونه وپېژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو یا فریزونو کې یې وکاروي.
 کچه ۲: زده کوونکی کولی شي ځینې لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او ځینې یې په جملو او فریزونو کې کارولی شي.
 کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډیر لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او کولی شي په ډیرو جملو او فریزونو کې یې وکاروي.
 کچه ۴: زده کوونکی په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او کولی شي په اسانۍ سره یې په جملو یا فریزونو کې وکاروي.

د ژبې نمونې

دا د زده کونکو لپاره ګټوره ده چې پوه شي چې ډیری نمونې په ژبه کې د لیدلو وړ دي. هرڅومره چې دوی ورسره آشنا وي، همغومره د ژبې د زده کړې وړتیا یې ډېرېږي. دا فعالیتونه د نوو لوستونکو او لیکوالانو سره مرسته کوي چې د ځانګړو ژبو نمونو سره آشنا شي.

۱. د لغتونو نظم

الف. زده کونکو ته د قافیه لرونکو لغتونو مفهوم تشریح کړئ (هغه لغتونه چې په پای کې ورته یا مشابه غږ ولري) او مثالونه یې ورکړئ: مچۍ، غونډۍ؛ ژړنده، کنده؛ لاس، پاس).

ونه کړي چې هغې وویل. دلته د "سپین سترگی (شرارتي) لغت دی (لیکنه). ایا تاسو کولی شئ د نورو لغتونو په اړه فکر وکړئ چې د سپین سترګي په څیر معنی لري؟ (ممکن ځوابونه دا دي: شرارتي، شوخ، نه اورېدونکی، بې حیا...).

تاسو ممکن په دیوال مترادفات د ورو یا خوشه یي شکل وښایاست او په دوره یي توګه یې بیاکنه وکړئ. د فعالیت اصلي موخه د مختلفو لغتونو سره د زده کونکي معرفي کول دي. دوی اړتیا نلري چې د ټولو مترادفاتو لوستل زده کړي. دوی ته په دې ډول معرفي کول به د لغتونو زده کول اسانه کړي.

۴. له کتاب څخه یو لغت غوره کړئ چې یو یا څو مترادفونه ولري. دا په تخته یا په لوی کارت کې ولیکئ. دا د زده کونکو سره وواياست او ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهیږي چې دا څه دي. له هغوی څخه وپوښتئ چې ایا دوی د دې کوم متضاد لغتونه پېژني، دا هغه لغتونه دي چې مخالفه معنی لري. له هغوی څخه وغواړئ چې خپل نظرونه وړاندې کړي. که دوی د متضادو لغتونو په اړه فکر نه شي کولی، دوی ته یو یا دوه بېلګې وړاندې کړئ. لومړۍ لغت او متضاد په تخته ولیکئ ترڅو زده کوونکي یې په ګډه وګوري. د مثال په توګه، تاسو شاید وواياست:

د بزګر ښځې تور ولګاوه چې کرکترونه یې سپین سترګی (شرارتي) کوي ځکه چې دوی به هغه څه ونه کړي چې هغې وویل. دلته د "سپین سترګی (شرارتي) لغت دی (لیکنه). ایا تاسو کولی شئ د هغو لغتونو په اړه فکر وکړئ چې د سپین سترګي برعکس معنی لري؟ (ممکن ځوابونه دا دي: ښه، ښه چلند، مناسب، چلند، اورېدونکی، صالح...).

۵. لوبه وکړئ "زه د لغت په اړه فکر کوم." زده کوونکو ته څه نقل ورکړئ چې تاسو یې فکر کوئ او دوی ته بلنه ورکړئ چې اټکل وکړي چې کوم لغت دی. بیا زده کونکو ته په وار اجازه ورکړئ چې د نورو لغتونو د اټکل کولو لپاره د کلمو په اړه فکر وکړي. د مثال په ډول:

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا هغه څه دي چې د بزګر میرمنې غوښتل چې مرغۍ غوا ته وکړي. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (ووهې)

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا هغه څوک دی چې د کوچني الوتونکو حشراتو ساتنه کوي چې شات جوړوي. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (د مچيو خاوند)

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا د "سپین سترګی

ب. لغتونه په دريو سبتونو کې وواياست، چې دوه يې قافيه لرونکي وي (د پای غړي سره ورته وي). د بېلگې په توگه: لاس، رسي، پاس.

ج. ب گام د دريو يا څلورو نورو لغتونو سره تکرار کړی. د هرې مجموعې سره، د لغتونو ترتيب بدل کړی ترڅو زده کونکي په سبت کې د لغتونو د موقعيت پرځای د لغتونو غږونو ته ځير شي. د مثال په توگه: ټوټه، ژوند، کوټه؛ جنی، غوا، رسی؛ خولی، پيشو، ملی.

د. زده کوونکو ته يو لغت ورکړی او له هغوی وغواړی چې د خپلو هغو لغتونو مثالونه ورکړي چې له هغې سره سمون لري. که زده کونکي نشي کولی د هغو لغتونو په اړه فکر وکړي چې ستاسو د لغت سره سمون لري، يو مثال ورکړی. بيا دوی ته يو بل لغت ورکړی او وگورئ چې ايا دوی کولی شي د دې لپاره د نظم مثالونه ورکړي.

۲. بيانونه او توجیحات

الف. په تخته کې د بيانونو او توجیحاتو مثالونه وليکئ. د مثال په توگه، دلته د بزگر بنځې کتاب څخه ځينې يې راوړل شوي دي:

يوه مينه ولويده په يوه سوري.

څه سپين سترگې پيشکه ده!

هغې مرغی ته وويل چې مينه راوړه.

او خدايه! څه سپين سترگې مچۍ ده!

زده کونکو ته تشریح کړی چې ځينې بيانات "د ويلو جملې" (معلومات ورکول) دي او ځينې يې "توجیحات" (بيانونه چې په زور او احساساتو وړاندې کېږي). تشریح کړی چې د پای ټکي څنگه توپير لري، فاصلې او د تعجب نښو په ښودل کول.

ب. له زده کونکو څخه وغواړی چې په جوړه کې کار وکړي ترڅو کتاب وگوري او د منظمو جملو او تعجبونو مثالونه ومومي. دوی د جملو لوستلو ته اړتيا نلري، يوازې د پای ټکي له امله توپيرونه په پام کې ونيسئ.

۳. د سر بلونو يا اضافي تورو عبارتونه

الف. تشریح کړی چې يوه نمونه سر بلونه يا اضافي توري دي. دا ډول جمله نور معلومات ورکوي. دا مثالونه په تخته وليکئ او زده کونکو ته يې په لوړ غږ ولولئ: له ونې څخه، په يوه سوري، پر ځمکه کې، په يوې نژدې ونې، سوري لاندې، په مرغی کې.

ب. د دې ډول جملو سره د آشنایي رامینځته کولو لپاره، د يو لړ پوښتنې وکړی چې د ځواب په توگه يو اضافي عبارت لري. د بېلگې په توگه، دا لړۍ د بزگر بنځې پر بنسټ ولاړه ده:

مینه له کومه شوه؟ له ونې څخه

مینه په کوم ځای کې راوبدلې؟ په یوه سوري

سوری چیرته وو؟ په ځمکه کې

مرغی چیرته وه؟ په یوې نژدې ونې

چرته باید مرغی والوزي؟ سوري لاندې

پيشو باید چیرته توپ کړی وای؟ په مرغی پسې

ج. له زده کونکو وغواړی چې د پوښتنو او ځوابونو ورته لړۍ تکرار کړي، په وار وار پوښتنې وکړي او ځوابونه ورکړي.

د فعالیت ارزونه: د ژبې نمونې

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولگي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی هغه نمونې وپيژني يا وکاروي چې تدریس شوي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي هغه نمونې وپيژني او وکاروي چې د ښوونکي په مرسته تدریس شوي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي هغه نمونې وپيژني او وکاروي چې ډیری وخت مستقلا توگه تدریس شوي.

کچه ۴: زده کوونکي کولی شي هغه نمونې وپيژني او وکاروي چې مستقلا او په اسانۍ سره تدریس شوي.

املا

د املا د مهارتونو د لوړولو لپاره، د کتاب څخه څو لغتونه غوره کړی چې زده کونکي د درسونو په جریان کې په کار کوي، لکه: مرغی، پيشو، سپی، مچۍ.

۱. زده کونکو ته وواياست چې تاسو به دوی ته د يو لغت د املا زده کولو لپاره يو میتود وښایئ چې دوی يې پخپله کارولی شي. د مرغی کلمه په تخته وليکئ او په دې ډول يې ښکاره کړی:

الف. لغت ته وگورئ او په لوړ غږ يې وواياست: مرغی.

ب. سترگې وتړئ او لغت وگورئ، هڅه وکړی چې ټول توري/حروف په ترتيب سره وگورئ.

ج. لغت بيا وگورئ چې پوه شئ چې تاسو دا په سمه توگه ليدلی. که نه، بيا هڅه وکړی.

د. لغت پټ کړی او وپيژني ليکئ.

ای. خپل لغت د اصل سره پرتله کړی. ايا تاسو دا سم ليکلی؟ که نه، بيرته الف گام ته لاړ شئ.

ف. "د" او "ای" مرحلې دوه ځله بيا تکرار کړی تر

هغه چې تاسو لغت په پرله پسې ډول درې ځله په سمه توګه نه وي لیکلي.

۲. له زده کونکو وغواړئ چې د "مرغی" له لغت سره چې کومې مرحلې تر سره کړي دی د لیکلو د خپلو وسایلو نه په استفادې یې تر سره کړي یا یې ولیکي. ځینې به د نورو په پرتله اسان وخت ولري. تشریح یې کړئ چې املا په سمه توګه له نورو څېزونو سره تمرین کوي، ځینې ممکن د نورو په پرتله ډیر تمرین ته اړتیا ولري.

۳. که زده کوونکي پوه شوي وي چې څه باید وکړي، بل لغت په تخته ولیکئ او د زده کړې لپاره همهنسې مخکینی مرحلې تعقیب کړئ.

۴. وروسته له دې چې زده کونکو څو لغتونه زده کړي، له دوی امتحان واخلي چې پوه شئ، هغه څه تر سره کولی شي چې پاس یې زده کړي دي. ډاډ تر لاسه کړئ چې لغتونه په خونه کې نه دي ځړول شوي یا که وي پوښ یا پټ یې کړئ. لغتونه ووايي په یو وخت یو لغت ووايي او له زده کوونکو وغواړئ چې هغه ولیکي. بیا په تخته باندې لغت ولیکئ او د دوی املا چیک کړئ.

د فعالیت ارزونه: املا

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی هغه لغتونه ولیکي شي (املا) چې تدریس شوي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي د ښوونکي په مرسته ځینې لغتونه ولیکي (املا) کړي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي ډیری لغتونه ولیکي چې ډیری وخت تدریس شوي.

کچه ۴: زده کوونکي کولی شي هغه لغتونه په اسانۍ زده کړي چې مستقلاً تدریس شوي.

شي. د مفهوم معرفي کولو لپاره، لومړی په اسمونو او فعلونو تمرکز وکړئ. دلته وړاندیز شوي فعالیتونه دي:

۱. په تخته د "مرغی"، "پیشو" او "سپي" لغتونه ولیکئ. ووايي: د ژبې د کارولو ترڅنګ، مور کولی شو د ژبې په اړه هم خبرې وکړو او پوه شو چې کلمې/لغتونه په مختلفو لارو کارول کېږي. د بیلګې په توګه، ځینې کلمې د شیانو نومولو لپاره کارول کېږي. دې لغتونه ته "اسمونه" ویل کېږي. زموږ د کیسې درې مثالونه "مرغی"، "پیشو" او "سپي" دي. دا کلمې ټول اسمونه دي. دا د درې مختلفو څارویو نومونه دي.

۲. له زده کوونکو د نورو اسمونو پوښتنه وکړئ چې په کتاب کې کارول شوي دي. ووايي:

نومونه معمولاً د خلکو او ځایونو او شیانو وي. کوم نور اسمونه دي چې زموږ په کیسه کې کارول کېږي؟

متوقع ځوابونه دا دي: ښځه، منیه، سوری، ونې، مچۍ، د مچيو خاوند، رسی، اور، اوبه، غوا، باد.

۳. له زده کونکو وغواړئ چې د هغه شیانو نوم واخلي چې دوی یې په خونه کې لیدلي شي (څرښ، دروازې، تخته، کتابونه، تباشیر او نور)، او ورته ووايست چې دا کلمې هم اسمونه دي.

۴. اوس دا ټکي په تخته ولیکئ: "راوباسه"، "ورټوپ کړه"، "وڅښه". ووايي:

ځینې لغتونه د عملونو استازیتوب کوي. دا کلمې "فعل" بلل کېږي. زموږ د کیسې څخه درې "راوباسه"، "ورټوپ کړه"، او "وڅښه" دي. دا ټول فعلونه دي. د بزګر ښځه وايي، "مرغی، مرغی، راشه د سوري دننه والوزه، او منیه ماته راوباسه!"; "پیشو، پیشو ورشه په مرغی ورټوپ." او "غوا، غوا، ورشه ټولې اوبه وڅښه".

۵. له زده کونکو د نورو فعلونو په اړه پوښتنه وکړئ کوم چې په کتاب کې کارول شوي. ووايي:

فعلونه د عملونو استازیتوب لپاره کارول کېږي. کوم نور فعلونه دي چې زموږ په کیسه کې کارول کېږي؟

متوقع ځوابونه دا دي: وچيچي، ووايه، وټړه، پروت وو، وسوځوه، مړ کړئ، وڅښه، ووهله.

۶. د دې زده کړې د پیاوړتیا لپاره، په دوره یې توګه ځانګړي اسمونو او فعلونو ته پاملرنه وکړئ چې زده کونکي ورو ورو په مفهوم پوه شي. د مثال په توګه، کله چې تاسو ورته ووايي چې دوی ته ووايست چې خپل لاسونه وښخئ، په ګوته کړئ چې "ښځل" یو فعل دی او "لاس" یو اسم دی.

د خبرو برخې

اکثراً د زده کونکو لپاره د وینا برخې زده کول ستونزمن وي ځکه چې مفهوم خلاص دی. همدارنګه، ځینې لغتونه د وینا د مختلفو برخو په توګه کارول کېدی شي. د مثال په توګه، د بزګر کلمه معمولاً یو اسم دی خو کولی شي صفت (د بزګر ښځه) هم جوړ کړي. د دې له امله، زده کونکي کولی شي په اسانۍ سره د وینا د برخو په اړه مغشوش شي. دوی د وینا په مختلفو برخو د پوهیدو لپاره ډیرو مثالونو ته اړتیا لري، او دا زده کړه به هغه وخت اسانه وي چې دوی په روان لیکل وکړي

د فعالیت ارزونه: د خبرو برخې

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی د وينا برخې مشخص اوبيا وپيژني.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي ځينې هغه تدریس شوي کلمي د استعمال له مخې وپيژني چې څنگه د وينا د برخو په توګه کارول کیدی شي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي ډيری هغه تدریس شوي کلمي د استعمال له مخې وپيژني چې څنگه د وينا د برخو په توګه کارول کیدی شي.

کچه ۴: زده کوونکي په اسانۍ سره کولی شي هغه تدریس شوي کلمي د استعمال له مخې وپيژني چې څنگه د وينا د برخو په توګه کارول کیدی شي.

یوه صحنه د رسمولو لپاره غوره کړئ. کومه صحنه به تاسې رسم کړئ؟ په هغې صحنه کې فکر وکړئ، او داسې یې ځانته مجسمه کړئ چې پوه شئ څه شی مو باید په انځور کې شامل وي. یقیني کړئ چې انځور مو تفصیلي دی، او ډېر څه بیانوي.

۳. له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې خپلو سیالو (نورو زده کوونکیو) ته د هغې صحنې په اړه چې رسمول یې غواړي، او هغه څیزونه چې په انځور کې یې شاملول غواړي، معلومات ورکړي. د رسمونو په اړه خبرې اترې به هغوی تشویق کړي چې د خپلو رسمونو سمه پلانجوړونه وکړي، او د هغه څه په اړه ښه فکر وکړي، چې په انځور کې یې شاملول غواړي.

۴. زده کوونکیو ته پانې او د رسم وسایل، لکه پنسل، یا رنگې ور ووبشئ، او زده کوونکیو ته ووايست چې رسمول پیل کړي. تاسې کولای شئ د هغوی په منځ کې وګرځئ راوګرځئ او له هغو څخه د هغوی د رسمونو او د هغو د انتخاب د لاملونو په اړه پوښتنې وکړئ. تاسې باید هلکان دې ته وهڅوئ چې یو بل ته د کیسې او خپلو رسمونو په اړه وغږېږي.

۵. کله چې زده کوونکي خپل رسمونه خلاص کړي، لاندې یوه یا زیاتې کړنې ترسره کړئ:

- ټول رسمونه د ټولګي پر دېوال سرپښ کړئ. درې یا څلور زده کوونکي په وار وار ولاړ کړئ چې خپلو رسمونو ته په اشاره یې ټولګیوالو ته تشریح کړي چې رسم یې څه شی څرګندوي. راتلونکي څو ورځې، هره ورځ درې یا څلور نور هلکان د همدې کار لپاره راوړوئ، تر هغو چې ټول هلکان د خپلو رسمونو په اړه ټولګیوالو ته وغږېږي.

- ټول رسمونه راټول کړئ. یوڅو یې انتخاب کړئ، چې د کیسې مهمې صحنې بیانوي؛ یو یا دوه د کیسې له پیل څخه، یو یا دوه، د کیسې له مینځه، او یو یا دوه د کیسې له پایه. دغه ټاکلي رسمونه په بي ترتیبه توګه پر دېوال سرپښ کړئ، او له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې صحیح ترتیب یې معلوم کړي. د زده کوونکیو په خوښه او فرمایش رسمونو ته حرکت ورکړئ، تر هغو چې ټول راضي او قانع شي چې انځورونه په سم ترتیب اېښودل شوي دي.

په راتلونکیو څو ورځو کې د رسمونو له اصلي مجموعې څخه د رسمونو یوه بله مجموعه انتخاب کړئ، او بیا هم له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې سم ترتیب یې معلوم او تعیین کړي.

- ټول رسمونه رایوځای کړئ. د کیسې د ترتیب مطابق

رسم کول او بیا ویل

زده کونکي کولی شي د کیسې څخه د صحنو په رسم کولو او ستاسو او نورو سره د دوی په اړه د خبرو کولو له لارې د بزګر د ښځې په اړه خپله پوهه ښه کړي. هر زده کوونکي به مختلفې هنري وړتیاوې ولري، خو دا تمرین به ټول زده کونکي وهڅوي، پرته له هنري وړتیاوو په پام کې نیولو سره، د کیسې په بیاکتنه کې په تفریح او انفرادي ډول کې ښکېل شي. د دې کړنې اندازه کولو ته ضرورت نشته. د داسې کولو لپاره ځینې ګټور ګامونه لاندې بیان شوي.

۱. زده کوونکي په دوه کسيزه ډلو ووېشئ. (که د ټولګي د شاګردانو شمېر طاق وي، نو یوه درې کسيزه ډله پکې جوړه کړئ.)

۲. کتاب داسې پورته ونیسئ چې زده کوونکي یې پوښ ولیدلای شي او ووايست:

د بزګر ښځې د قصې په اړه فکر وکړئ. له قصې څخه

يا له ملگري يا ډلې سره په گډه، د کيسې پېښې له سره په زړه کړي، او يو له بل سره په خپلو الفاظو د کيسې په راجورولو کې مرسته وکړي. که اړتيا ولري، نو زده کوونکيو ته اجازه ورکړئ چې بېرته کيسې ته مراجعه وکړي، يا زده کوونکيو ته مشوره ورکړئ چې يو لړ داسې انځورونه جوړ کړي چې د کيسې د اصلي صحنو په وړاندوولو کې ورسره مرسته وکړي.

۴. د کيسې د مشق او تمرين لپاره زده کوونکي په وړو گروپونو ووېشئ. کله چې په گروپونو کې سره کېښي، نو بايد په نوبت سره کيسه په خپلو لفظونو کې بيان کړي، او نور غړي ورته غور ونيسي. (د گروپي کار له لارې به خو کسه زده کوونکي په يوه وخت کې د ټولگي په کار کې برخه اخلي). په وړو گروپونو کې غور اېښودونکي بايد په توجه غور ونيسي، او که د کيسه کوونکي څه له ياده وځي، نو ور په ياد يې کړي. هر هلک بايد له ټولگي د باندې، د کيسې تر تمرين وړاندې په صنف کې دوه يا درې ځله د هغې تمرين وکړي. دغه تمرين ښايي دوه يا درې اونۍ وخت ونيسي.

۵. کله چې زده کوونکي داسې احساس کړي چې نور چمتو دي، نو له هغوی څخه يو څو خپل خوښي (رضاکار) راوبولئ چې د ښوونځي يوه بل ټولگي ته کيسه وکړي. (د بل صنف په وړاندې د کيسې په ځانگړې ادا لوستل به يو ښه ساتېری او د شاباسي وړ وي!). اړينه نه ده چې هر هلک دې کيسه ولولي. ځينې هلکان ښايي شرمناک وي، چې په هغه صورت کې بايد د ټولگي په مخ کې کيسه کولو ته اړ نه اېستل شي.

يې ترتيب کړئ او سره ويې تړئ، چې صنفې کتاب ورڅخه جوړ شي. که انځورونه زيات وي نو کولای شئ تر يوه زيات بندلونه يا کتابونه جوړ کړئ. کتاب په ټولگي کې وساتئ او له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې د همدې کتاب په مرسته، په رسمونو کې د بيان شويو صحنو په اړه د خبرو له لارې په وړو گروپونو کې او يا د ټول صنف په وړاندې کيسه له سره تکرار کړي.

د فعاليت ارزونه: رسم کول او بيا ويل

کچه/سويه ۱-۴: که تاسو غواړئ په غير رسمي ډول د خپلو زده کوونکو پرمختگ ارزونه وکړئ، نو دا درجې وکاروئ ترڅو د دې لارښود په پای کې د زده کوونکو او د ټولگي د پرمختگ چارټونو کې به دې فعاليت کې د خپلو زده کوونکو د بريا کچه معلومه کړئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی د کيسې پېښې رسم کړي يا کيسه په سم ترتيب تکرار کړي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي د کيسې ځينې پېښې رسم کړي او د کيسې ځينې برخې بيا تکرار کړي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي د کيسې ځينې پېښې رسم کړي او کولی شي د کيسې ډيرې برخې په سم ترتيب تکرار کړي.

کچه ۴: زده کوونکي کولی شي د کيسې ځينې پېښې رسم کړي او د کيسې ټولې مهمې پېښې په سم ترتيب تکرار کړي.

د قصې بيا ويل لکه د قصه ويونکي په څير

د کيسې "اجرا" پدې کې شامله ده چې زده کوونکي په شفاهي ډول په خپلو الفاظو کې کيسه تکرار کړي، پرته له دې چې کتاب ته وگوري، په بل عبارت، د "کيسه ويونکي" په توگه. دلته موخه دا ده چې تاسو څنگه کولی شئ له زده کوونکو سره مرسته وکړئ چې د کيسې بيا ويل زده کړي.

۱. د کيسې لومړۍ او وروستۍ جمله وليکئ. دا جمله پر تخته وليکئ، او يا يې پر يوه پاڼه وليکئ او پر دېوال يې سربښ کړئ، چې زده کوونکي يې وويني: *و، نه و، يوه د بزگر ښځه وه.*

له دې کيسې وروسته، ټولو خپل ژوند په خوښۍ او سوکالۍ تير کړ.

۲. زده کوونکيو ته ووايست چې تاسې غواړئ هغوی دې کيسه په خپلو الفاظو سرترپايه ولولي، خو هغوی بايد هغه لومړۍ او دوهمه جمله ونه ليکي چې تاسې ليکلي.

۳. له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې په فردي توگه،

د فعاليت ارزونه: د قصې بيا ويل لکه د قصه ويونکي په څير

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولگي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نه شي کولای چې ان د ښوونکي په مرسته قصه ووايي.

کچه ۲: زده کوونکي کولای شي چې د قصې اساسي ټکي بيان کړي خو بې نظمې او بې جوړښته وي، او کله کله يې ژبه هم بندېږي. معلومېږي چې هغه يې ميخانيکي زده کړي وي.

کچه ۳: زده کوونکي قصه بيانولای شي، د قصې ټول عناصر په وضاحت وپلاي شي. قصه ويل يې مناسب دي او لغاتونه يې تخليقي دي.

کچه ۴: زده کوونکي په خورا ښه ژبه قصه بيانولای شي. خبرې کوونکي کيدای شي په طنز، احساساتي، تخليقي او يا خوښۍ باندې قصه بيا ووايي.

د نندارې (تمثيل) په بڼه د کيسې وړاندې کول

يو خپل خوښی انتخاب کړی، او نوم يې د خبرې له نوم سره جوخت وليکئ. دې کار ته تر هغو دوام ورکړئ چې د هرې برخې د تمثيل لپاره زده کوونکي پيدا کړئ. ممثلينو ته وواياست چې هر ممثل به خپله برخه په خپله راجوړوي. د دې معنا دا ده چې هغوی دې د کتاب خبرې اترې نه کاروي، بلکې خپل الفاظ دې ورته جوړ کړي.

۳. هغوی ته وواياست چې تاسې به دغه تمثيل خوځله په صنف کې تکرار کړئ، او هر هلک به د تمثيل فرصت ترلاسه کړي. هغوی ته وواياست، هر هغه زده کوونکي چې په تمثيل کې برخه نه اخلي، د اورېدونکي په حيث هماغه اندازه مهم کردار ترسره کوي. خرگنده يې کړئ چې تاسې به د تمثيلي پارچې د ډايرکټر يا لارښود دنده ترسره کوئ او هغوی ته به د تمثيل د بڼه او غوره پرمختګ لپاره مشورې او لارښوونې کوئ، خو هغوی بايد کيسه په خپل تعبير تمثيل کړي. يعنې هغوی بايد د هرې صحنې په تمثيل کې خپل ځاني الفاظ، اشارې، او حرکتونه وکاروي.

۴. د کيسې د بېلابېلو صحنو د تمثيل لپاره د خونې په منځ کې ساحه تعيين کړئ (د منډې ونه، د شاتو کندو، د اوبو ډنډوکي، د غوا غوجل او داسې نور) او بيا له اورېدونکيو غوښتنه وکړئ چې د تمثيل ځای ته مخامخ کېښي. هغوی د صحنې له اړتيا سره سم کېښوئ. هغه زده کوونکي چې په صحنه کې نه دي، د صحنې يوه لوري ته يې ودرولئ، تر هغو چې وار يې را ورسېږي. ممثلان صحنې ته راوبولئ، او هغوی ته مخه ورکړئ چې صحنه په خپله راجوړه کړي. کله چې زده کوونکي نه پوهېږي چې څه ووايي، نو کولای شئ يوه کومکي جمله ورته وواياست، خو هيله ده چې هغوی به ژر وپوهېږي او سمه دنده به ترسره کړي.

۵. د تمثيلي پارچې په پای کې له ممثلانو غوښتنه وکړئ چې له ټولو ټولګيوالو سره د پارچې د تمثيل په اړه په بحث او تبصرو کې برخه واخلي. هغوی د لاندې پوښتنو ځوابونې ته راوبولئ:

ممثلانو کوم رول ډېر ښه تمثيل کړ؟

د ممثلانو راتلونکې ډله د تمثيل د لارښه کولو لپاره څه کولای شي؟

اورېدونکيو کوم رول ښه ترسره کړ؟

ممثلان د راتلونکي تمثيلي پارچې د لارښه کولو لپاره څه کولای شي؟

۶. ډېری هلکان د کيسې د تمثيل د وار په ترلاسه کولو ډېر خوشحاليږي، او خوند ورکوي. هرځل چې نوې

زده کوونکي کولای شي د خپل ټولګي، يا د کوم بل ټولګي په منځ کې د کيسې د نارسمي تمثيل له لارې د کيسې په اړه خپله پوهه غښتلې کړي، او کيسه په خپل تعبير خلکو ته وړاندې کړي.

زده کوونکي د تمثيل لپاره ځانګړيو جامو يا وسايلو ته اړتيا نه لري. هغوی دې يوازې د کيسې د خبرو ويناوې ووايي، او د صحنو د تمثيل په ترڅ کې دې له حرکتونو او اشارو کارواخلي، يا کولای شي ځينې ساده وسايل هم وکاروي. تاسې بايد د تمثيلي پارچې د ډايرکټر يا لارښود په توګه، هغوی ته لارښوونې او مشورې ورکړئ، خو له يو يا دوه ځله تمرين وروسته به هغوی خپله وغواړي چې کيسه بيا تکرار کړي، او له هرځل تکرار سره به زده کوونکي نور هم تکړه کېږي. لاندې د تمثيلي پارچې په بڼه د کيسې د پيلولو ځينې لارې چارې بيانېږي:

۱. زده کوونکيو ته وواياست چې دا ځل به هغوی کيسه د تمثيلي پارچې په بڼه وړاندې کوي. هغوی ته يې روښانه کړئ چې ځينې زده کوونکي به تمثيلګران، او ځينې نور به يې نندارچيان وي، او هر وګړی به دواړه کرداره ترسره کړي.

۲. وروسته، په يوه ستنه کې د کيسې ټولې خبرې پر يوه تخته يا په يوه لويه پاڼې په يوه لسټ کې وليکئ، داسې چې ټول يې وليدلای شي:

د بزګر ښځه	رسی	مچۍ	مرغۍ
اور	باد	پيشو	اوبه
د مچيو خاونده	سپي	غوا	

په يوې يوې خبرې تېر شئ، او د هغې د کردار د تمثيل لپاره د هلکانو له منځه خپل خوښي (رضاکار) ممثل راوبولئ. داسې وواياست "زموږ په تمثيلي پارچه کې د بزګر د ښځې د رول تمثيلولو لپاره څوک حاضر دی؟"

د فعالیت ارزونه: د کیسې ډراماتیک کول

کچه/سویه ۱-۴: د دی لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کونکي یې مفهومه خبرې کوي، د ترسره کولو په وخت کې د بیان نشتوالی، او حتی د ښوونکي په مرسته د کرکټر غږ نه کاروي.

کچه ۲: زده کونکي د اوریدونکي په ډول خبرې کوي خو د کرکټر غږ کارولو کې متناسب دی. بیان یې میخانیکي دی.

کچه ۳: زده کونکي د کرکټر د غږ په کارولو سره په روښانه توګه خبرې کوي، او اوریدل او پوهیدل یې شي. بیان روان او ژوندي دی.

کچه ۴: زده کونکي په غیر معمولي ډول څرګنده او روانی ژبه کاروي او د کرکټر ژوندی تفسیر رامینځته کوي.

ډله ممثلان راځي، ویناوې به په مختلف انداز وړاندې کوي، بېلې نښې او بېل ډول حرکات به ترسره کوي ... د هغوی کړنې به له کیسې څخه د هغوی د ځاني تعبیر استازیتوب کوي، او څرنگه چې هره کیسه په یوه بېله بڼه تعبیرېدای شي، نو د کردار او تمثیل بېلښت او توپیر هم باید وستایل شي، او یادونه یې وشي.

له کورنۍ سره د کیسې شریکول

کله چې هلکان ټولې "نورې کرنې" بشپړې کړي، او د خپلې زده کړې په اړه ډاډه شي، نو سلا ورکړئ چې خپلې هڅې له کورنیو سره شریکې کړي. لاندې په دې اړه ځینې سپارښتنې وړاندې شوي:

۱. رسامې او کیسه کول: له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې خپل رسمونه کورته یوسي. هغوی ته سپارښتنه وکړئ چې د کیسې لنډیز ترتیب کړي، او بیا هغه څه شرح کړي چې په انځور کې رسم شوي دي.

۲. په ځانګړې ادا او وزم کیسه کول: کله چې زده کوونکي ډاډه شول چې کیسه په روانۍ سره نورو ته بیانولای شي، او ډاډه شول چې په ځانګړې ادا او وزم یې هم لوستلای شي، نو غوښتنه ورڅخه وکړئ چې د خپلې کورنۍ غړيو ته یې واوروي.

۳. د کیسې تمثیل: که یوشمېر زده کوونکي یوځای سره اوسېږي، هغوی ته سپارښتنه وکړئ چې له ښوونځي بهر سره راټول شي، او د خپلو کورنیو په وړاندې تمثیلي ننداره ترسره کړي او یا که ممکنه وي، د کورنیو غړي ښوونځي ته راوبولي، او په ښوونځي کې ورته تمثیلي ننداره وړاندې کړي.

له کورونو د کیسو راټولول

کله چې د بزګر ښځې کیسه د دې لارښود په اساس په ټولګي کې تدریس کوي، ستاسې زده کوونکي د دې فرصت لري چې له خپلو کورنیو څخه دې ته ورته قصو یا مشابه فعالیتونو په اړه پوښتنه وکړي، په دې ارتباط د هغوی مرسته مهمه ده او چیرې چې مور اکثراً د غیر انساني څیزونو مرستې ته اړتیا لري.

۱. زده کوونکیو ته ووايست چې د هغوی د کورنۍ غړي ښايي د دغې حالاتو په اړه کوم چې دوی یې په ټولګي کې لولي، ستاسې لپاره ډیرې توصیې ولري. کامیابي د دواړو زموږ او د نورو ګډو کړنو پورې اړه لري. دواړه انساني او غیر انساني منابع په ګډه کار کوي. دوی به د هغوی د توصیو د لاس ته راوړلو لپاره د هغوی د کورنیو د غړو سره مرګه کولو ته اړه ولري. په ځانګړې توګه له پلار، مور، نېکونو، اناګانو، تریندو، ترونو، او نورو لویانو سره، چې ښايي دوی په دې اړه د خپل ځان په هکله فکر وکړي، ان کله چې لادوی واړه وو. هغوی ته ووايست چې:

په قصه کې، د بزګر ښځه مرغۍ ته بیا ورغله ځکه هغه اوس پوهیده چې هغه یو څه شیطان ده، هغې وکړای شو چې د هغې له شیطان نه د خپلې موخې (هدف) ته د لاس ته راوړلو لپاره کار واخلي، "زه له تا څخه یوه هیله لرم چې دا غوا یوه منښکه ووهي،" هغې وویل، او مرغۍ هماغسې وکړل، ځکه چې هغه شیطان وه. تاسې ممکن په خپله کورنۍ یا په ګاونډیانو کې داسې څوک وپېژنئ چې له ډول ډول خلکو، حیواناتو، نباتاتو، وسایلو، ان له ځمکې، اوبو، اور او هوا څخه کار اخلي چې خپلو اهدافو ته ورسېږي. راځئ چې یو څو داسې کسان پیدا کړو چې د کوچنیوالي او یا یې د ژوند د بلې دورې داسې پندونه په یاد وي چې زموږ سره مرسته وکړي چې په هغې کې د بشري او غیر بشري نړۍ چې زموږ ګردچاپیر موجود ده، په ګډه سره کار کړی وي.

دلته ستاسې وظیفه ده: ستاسې د کور خلکو او ګاونډیانو څخه د پند یا نورو ورته فعالیتونو په اړه چې په هغو کې بشري او غیر بشري مرسته مهمه وي، پوښتنه وکړئ. له هغوی پوښتنه وکړئ چې د خپل پند مهمه برخه درته ووايي او ولې دا مهمه ده. څومره ښه چې یې لیکلای شئ ویې لیکئ، یا یې ښه په یاد وساتئ چې بیا یې ووايست، او هغه پند له ځان سره ټولګي ته راوړئ.

۲. زده کوونکیو ته یوه یا دوه اونۍ وخت ورکړئ چې له خلکو سره په کور کې خبرې وکړي. کله چې زده کوونکي کیسې راوړي، دلته یې د ترسره کولو لپاره ځینې فعالیتونه:

- زده کوونکیو ته ووايست چې د کیسو د توضیح لپاره انځورونه وکارې، د دوی انځورونو باندې بحث او تبصره وکړئ او له هغو څخه وغواړئ چې خپل رسمونه ورسره کور ته یوسي او هغو کسانو ته وروښيي چې دوی ته یې کیسه کړي وه.
- زده کوونکي پرېږدئ چې پند په خپله ژبه وليکي، په دې اړه انځورونه رسم کړئ او له دې سره یې یو ځای کړئ، له هغې یو ساده کتاب جوړ کړئ او بیا یې هغه چاته چې دا پند یې له زده کوونکي سره شریک کړی دی ورکړئ. (د ساده کتاب د جوړولو په اړه د لارښوونو لپاره راتلونکې پاڼه وګورئ.)
- ځینې لویان ښوونځي ته راوبولي چې خپلې کیسې د ټول صنف په مخکې ووايي.

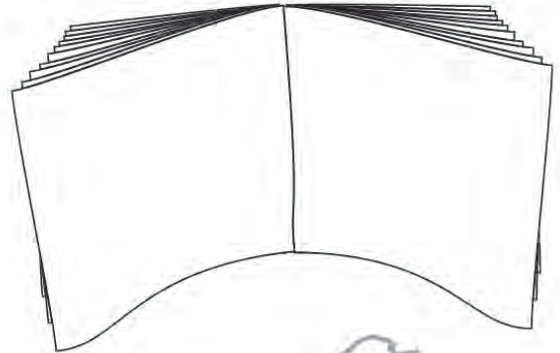
د ساده کتاب جوړولو لارښوونې

د کاغذ خو ټوټې، ټولې یوځای، په نیمې کې کت کړئ.

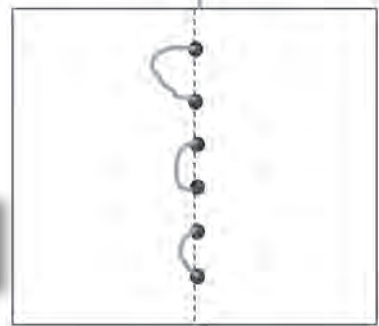

د کاغذ د کت کړيو څوکو په اوږدو کې سوري جوړ کړئ. (دغه سوري باید پر ټولو پاڼو پر یوه ځای وي). د دې کار لپاره له سوري کوونکي، قیچي یا چاقو څخه کار واخلي، که دا ممکن نه وي نو د یوځای کیدلو لپاره په لاندې ډول عمل وکړئ.

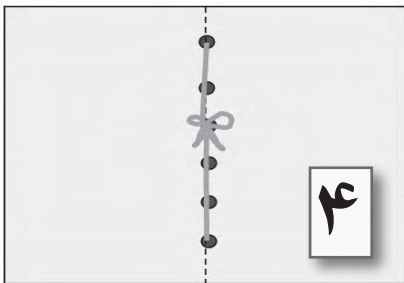
۱

۳

ټولې پاڼې پرانیزي، او یقیني کړئ چې ټول سوري پر یوه لیکه برابر دي. له شا لوري په سوريو کې تېروبر تار وپيښ او ټولې پاڼې سره وګنډئ

د تار سرونه ښه کش کړئ او کلک یې وټړئ.

د سټیپلر په وسیله د یوځای کولو نمونه

د یوځای کیدلو بدیلې لارې:

سټیپلر: له لومړي پړاو وروسته، پاڼې د کتاب په څیر کات کړئ، کات شوې څنډې دوه درې ځایه سټیپلر کړئ.

سربین: په کات شوو څنډو سریش ووهئ، پاڼې سره نږدې کړئ. ځان ډاډه کړئ، مخکې له دې چې زده کوونکي په کتابونو کار پیل کړي، سربین بیخي وچ شوي وي.

ګنډل: د پاڼو د ګنډلو لپاره له یوې قوي ستنې او تار څخه کار واخلي او کات شوي څنډې وګنډئ. (ستنې په خوندي ځای کې کیږدئ چې څوک په ځان خور نه کړي).

تاسې او ستاسې زده کوونکي کیدای شي د کتاب د یوځای کیدلو لپاره له دې هم ښې لارې پیدا کړئ.

د زده کونکي د فعاليت ارزونه

د بزگر نښه قصې لپاره

د زده کوونکي نوم: _____

د تسلط سطح

۴	۳	۲	۱	زده شوي مهارتونه
				لومړۍ ورځ: وړاندوينې کول
				دوهمه ورځ: يادول او د پايلو جوړول
				درېيمه ورځ: په قصه کې د کلیدي نظرونو منعکسول
				درېيمه ورځ: لغت پانگه او د لغت بېلگې
				درېيمه ورځ: د لغتونو نظم/قافیه
				څلورمې ورځ: لغتونه وده
				څلورمې ورځ: د الفبا يا ابخي مطالعه (وايي ليکونه)
				پنځمه ورځ: لغتونه وده
				پنځمه ورځ: د الفبا يا ابخي مطالعه (ويل او ليکل)
د سواد زده کړې اضافي فعاليتونه				
				ترتیبول، شمیرل، پرتله کول
				د الفبا مطالعه
				لغتونه
				د ژبې نمونې
				املا
				د وينا برخې
				رسم کول او بيا ويل
				د قصې بيا ويل لکه د قصه وپونکي په څير
				د کيسې ډراماتيک کول

کولای شئ دا چارټونه بيا جوړ کړئ او د خپلو زده کوونکو د مهارتونو د انکشاف، چې تاسې يې په ټولگي کې درس ورکوئ د مسير د ټاکلو لپاره استعمال کړئ. د هرې ورځې د فعاليت په پای کې د مهارت د سطحې د توضیح لپاره لطفاً د مهارت د فعاليت ارزونه چارټ ته مراجعه وکړئ.

د ټولګي د پرمختګ ارزونه

نېټه: _____ د ټولګي شمېره/پېژندنه _____

د هېو د کتاب عنوان: د بزګر بڼه

دا _____ د هېو کتاب ما د زده کوونکو سره استعمال کړی دی.

په ټولګي کې د زده کوونکو شمیر: _____

د تسلط سطح *

۴	۳	۲	۱	زده شوي مهارتونه
				لومړۍ ورځ: وړاندوینې کول
				دوهمه ورځ: یادول او د پایلو جوړول
				درېیمه ورځ: په قصه کې د کلیدي نظرونو منعکسول
				درېیمه ورځ: لغت پانګه او د لغت بېلګې
				درېیمه ورځ: د لغتونو نظم/قافیه
				څلورمې ورځ: لغتونه وده
				څلورمې ورځ: د الفبا یا ابځي مطالعه (وايي لیکونه)
				پنځمه ورځ: لغتونه وده
				پنځمه ورځ: د الفبا یا ابځي مطالعه (ویل او لیکل)
				د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه
				ترتیبول، شمیرل، پرتله کول
				د الفبا مطالعه
				لغتونه
				د ژبې نمونې
				املا
				د وینا برخې
				رسم کول او بیا ویل
				د قصې بیا ویل لکه د قصه ویونکي په څیر
				د کیسې ډراماتیک کول

* هرې سطح ته رسیدونکي ټول زده کوونکي وشمیری

د بنوونکي لارښود کي دا فعاليتونه شامل دي:

- د هوپو د کتابونو د لړۍ پېژندنه
- د دې کيسې موخه
- دا لارښود څنگه له تاسې سره مرسته کولای شي
- لومړۍ ورځ: د کيسې لومړۍ لوستنه
- دوهمه ورځ: د کيسې دوهمه لوستنه
- درېيمه ورځ: د کيسې درېيمه لوستنه
- د سواد د مهارتونو جوړول: لغتونه او د لغتونو نظم
- څلورمه او پنځمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده:
لغتونه، د الفبا/ابځې مطالعه
- د سواد زده کړې اضافي فعاليتونه
- د فکر کولو فعاليتونه (ترتیب کول، شميرل، تطبيق)
- د الفبا نوره مطالعه او وپيانگه
- د ژبې نمونې
- املا
- د خبرو برخې
- رسم کول او بيا ويل
- په ځانگړې ادا د کيسې لوستنه
- د نندارې (تمثيل) په بڼه د کيسې وړاندې کول
- له کورنۍ سره د کيسې شريکول
- له کورونو د کيسو راټولول
- همدا راز په دې لارښود کې:
- د يو ساده کتاب د جوړولو لارښوونه
- د زده کوونکو د اجرا د ارزونې چارټ
- د ټولگي د اجرا د ارزونې چارټ

د Hoopoe کتابونو په اړه د نورو معلوماتو لپاره، د بنوونکو لارښوونه،

نظريات د ټولگي فعاليتونه، آډيو توکي، وگورئ:

www.hoopoebooks.com

HOPOE BOOKS